

SAMENSPEL

Wijkblad van de *Christus Triumfatorkerk, J. v. Stolberglaan 154 te Den Haag*
18^e jaargang nr. 7 – september 2013

Abonnementsprijs € 10,00 (+ evt. portokosten ad € 11,00) per jaar

Bankrekeningnr: 514 40 61 t.n.v. *Stichting Christus Triumfatorkerk o.v.v. Samenspel*

Redactie: Henk Hospes, Laan van Wateringseveld 277, 2548 BL Den Haag
Email: samenspel@ctkerk.nl tel. 070 327 03 66
Greet Hulshof, Wouter Müller, Adriaan Sala
Advertenties: Bert van der Sluis, Jacob Mosselstraat 11, 2595 RD Den Haag
Bezorging: Henk Hospes tel. 070 327 03 66

Koster : Kristin Anderson tel. 070 383 76 55
b.g.g. en alleen in dringende gevallen 070 331 03 79
email: koster-beheerder@ctkerk.nl

Predikanten: ds. Ruud Stiemer, Jul. van Stolberglaan 285, 2595 CH
di, do en vrijdag van 8.30 tot 9.30 uur en rond 18 u tel. 070 382 52 65
(maandag vrij/ woensdag *Noorderkerk*)
email: ruudstiemer@ctkerk.nl
ds. Berit Bootsma-Gerritsen, Mariastraat 73, 2595 GM
maandag, woensdagmiddag, donderdag tel. 070 359 62 39
email: beritbootsma@ctkerk.nl

Wijkkerkenraad:

Voorzitter: Anita van Koningsveld, Laan v N. O.- Indië 142, 2593 CA
email: avdwal@casema.nl tel. 070 385 00 82
Scriba: Wilma Beeftink, Guirlande 106, 2496 WR tel. 015 361 82 67
email: scriba@ctkerk.nl

Kerkelijk Bureau: Jul. van Stolberglaan 154, 2595 CL Den Haag
GKO: van 9 - 12 uur op ma, wo en vrijdag tel. 070 385 36 45
pgo@casema.nl (GKO)
PGG PGG-ledenadministratie@ctkerk.nl

Website: www.ctkerk.nl

Zondagsbrief per email? Aanvragen bij Bert Jan van Veen (bertjanvv@gmail.com)

GIRO-/BANKREKENINGEN

Vaste vrijwillige bijdragen:

- kerk (GKO): 43555 t.n.v. Gereformeerde Kerk 's Gravenhage-Oost
- kerk (PGG): 615174 t.n.v. Prot. Gem. Wijk. Kerkentm. Bezuidenhout
Collectebonnen: 5253 t.n.v. Collectebonnen GKO (voor GKO en PGG)
Diversen: 5144061 t.n.v. Stichting *Christus Triumfatorkerk o.v.v.* het doel (*)
* Samenspel / * Verjaardagsfonds / * Wijkkas / * Giften /
* Legaten
Diaconie (GKO): 427021 t.n.v. Diaconie Gereformeerde Kerk 's Gravenhage-Oost
Diaconie (PGG.): 1768712 t.n.v. Diaconie Herv. Wijkgemeente Bezuidenhout
Zending (GKO): 435 t.n.v. Beraadsgroep Missionaire Zaken GKO

Van de redactie

De vakanties lopen weer op hun einde. De 'stille' zomermaanden zijn weer bijna voorbij en de verschijningsfrequentie van *Samenspel* wordt weer opgevoerd tot één keer per maand. Met die stilte viel het deze zomer overigens wel mee. In tegenstelling tot andere jaren was er deze keer een zomerprogramma en in de gangen van de kerk gonst het alweer een tijdje van de bedrijvigheid ter voorbereiding op het nieuwe kerkenwerkseizoen. De klussenploeg liet zich niet onbetuigd, zoals u in een bijdrage van Wouter Müller kunt lezen en de 'voortrekkers' van de diverse activiteiten in het komende seizoen hebben ook niet stilgezeten. Het resultaat van hun inspanningen is gebundeld in de *Activiteitengids* die deze keer voor het gemak is opgenomen in het hart van *Samenspel*. Wilt u de gids de rest van het seizoen op een handige plek bewaren om hem er nog eens op na te kunnen slaan, dan kunt u hem eenvoudig uit *Samenspel* lichten door de nietjes los te maken. U heeft dan tegelijk een handige agenda die de periode van september tot en met januari bestrijkt. Omdat het erg moeilijk is om de planning zo lang van tevoren tot in details uit te werken, is deze keer besloten de tweede helft van het seizoen op te nemen in een aanvullende gids in het januarinumnummer van *Samenspel*. Via de rubrieken *TeamGeest* en *BerichtenBus* en via de Zondagsbrief wordt u in de tussenliggende maanden op de hoogte gehouden als er aanvullend nieuws is over de 'lopende' activiteiten. Daarnaast juichen wij het toe als deelnemers hun ervaringen met de overige lezers van het wijkblad willen delen.

Ook op andere manieren proberen wij onze lezers enthousiast te maken om een bijdrage aan *Samenspel* te leveren. Dat dat aardig lukt, blijkt onder meer uit de reacties in de rubriek *Zoveel mensen ...*, de ingezonden gedichten en de *Reidans*. Die laatste gaat nu alweer zijn achtste seizoen in en nog steeds is de belangstelling – zowel om er aan mee te werken als om het te lezen – onverminderd. Of, zoals iemand tegen me zei toen de Reidans ter sprake kwam: "Ik vind het fijn als er een rubriek blijft waarin nieuwe gemeentelieden zich voorstellen omdat dit aanknopingspunten biedt voor een gesprek na de dienst."

Verder zijn we deze zomer als redactie weer eens bij elkaar geweest om ons te bezinnen op de inhoud van ons wijkblad. Daarbij is onder meer besloten een nieuwe rubriek te starten die aansluit bij de initiatieven van onze wijkpredikanten om de gemeente kennis te laten maken met het nieuwe Liedboek. In deze rubriek zal één van de liederen, die de laatste tijd via de Zondagsbrief onder de aandacht zijn gebracht, worden opgenomen met een toelichting van één van de predikanten waarom het lied is uitgekozen of van een gemeentelid waarom het hem of haar aanspreekt en een toelichting vanuit kerkmuzikaal oogpunt van Arie Kraaijeveld (één van onze organisten). Dus: mocht de komende tijd één van de liederen uit het nieuwe Liedboek u bijzonder aanspreken, aarzel dan niet ons daarvan op de hoogte te brengen!

Andere punten die aangaande *Samenspel* aan de orde kwamen, zijn onder meer de omslag en eventuele mogelijkheden om de kwaliteit van het blad nog meer te verbeteren, maar hierover de volgende keer meer.

Wij wensen u met dit alles veel inspiratie toe en een goed en gezegend nieuw seizoen.

Met een hartelijke groet,

Henk Hospes

Inhoud

**DE PAGINA NUMMERS KUNNEN AFWIJKEN IVM
INKORTEN VAN INTERNET-NUMMER**

ACTIVITEITEN:

- 5 Cross of Nails
- 9 Kroonbede
- 17 Terugblik *Werk & Balans* – Marieke van Vliet
- 19-26 Activiteitengids 1^e halfjaar seizoen 2013-2014 (**uitneembaar**)
- 19 Startzaterdag
- 20 Catechese, Gespreksgroepen en Bijbelkringen
- 22 Agenda september 2013 t/m januari 2014
- 24 Open Kerk
- 25 Overige Activiteiten
- 26 Act for Peace – Vredesweek 2013
- 33 Heeft u het geroken? – Wouter Müller

COLUMNS:

- 13 Het Nieuwe Liedboek - Carline van der Harg
- 28 Naam & Faam - Adriaan Sala

GEDICHTEN EN LIEDEREN:

- 11 Wij blijven geloven – Evangelisch Liedboek 279
- 30 Ter kennismaking: het Nieuwe Liedboek 416
- 36 Hoop - Vaclav Havel

DIVERSEN:

- 10 God is geen schepper - ds. Carel ter Linden
- 14 Het *Onze Vader* en Gods reactie
- 18 Resultaat Aktie Kerkbalans – Frits Beeftink
- 34 Het gebed in de kerkdienst - ds. Berit Bootsma

VASTE RUBRIEKEN:

- 4 Meditatie: Het kind in mij
- 6 TeamGeest – ds. Ruud Stiemer
- 7 Gemeente(mee)leven
- 8 Berichtenbus – ds. Berit Bootsma
- 10 / 33 Zoveel mensen ...
- 16 Collecten
- 18 Van zondag tot zondag
- 18 Bedankt
- 27 Kerkdiensten – overzicht
- 35 Giften
- 37 Reidans – Familie Jobsen
- 38 Uit de kerkenraad
- 41 Bijbelleesrooster
- 42 Cryptogram

Meditatie: Het Kind in mij

Ik heb mijn ziel tot rust gebracht. Als een kind op de arm van zijn moeder, als een kind is mijn ziel in mij.

Psalm 131 : 2b

Er zijn van die momenten waarop je denkt: "Kon ik mijn gedachten maar even stilzetten." Iedereen kent van die perioden in zijn of haar leven waarin je niet uitgepiekerd raakt. Bijvoorbeeld wanneer je je zorgen maakt om je gezondheid of over je werk of over de kinderen. De gedachten komen en gaan. Het gaat maar door zonder ophouden. Hoe meer je je er druk om maakt, des te moeilijker wordt het om je hoofd tot rust te laten komen. Wanneer je dan in Psalm 131 leest: "Ik heb mijn ziel tot rust gebracht", dan denk je: "Hoe heeft de dichter dat dan gedaan?"

Psalm 131 is een pelgrimslied dat toegeschreven wordt aan David. Het werd gezongen door de bedevaartgangers die vanuit heel Israël naar Jeruzalem trokken om in de tempel God te aanbidden. De pelgrimstocht was in die tijd een hele onderneming. Velen waren weken van huis, omdat ze de lange tocht te voet moesten afleggen. Deze wandeltocht was een tijd van bezinning en reflectie. De mensen trokken uit de drukte van hun dagelijkse leven weg. Dat gaf de nodige afstand om hun leven eens onder de loep te nemen. Dit betekende dat ze de confrontatie met zichzelf moesten aangaan: "Hoe leef ik, hoe werk ik, hoe ga ik om met de mensen om me heen?" Maar ook: "Waar komt al die onrust toch vandaan, die ik van binnen ervaar?"

De dichter realiseert zich dat die onrust in zijn ziel het gevolg is van zijn *trots*. Hij is te trots om hulp te vragen. Hij is te trots om hulp van een ander te aanvaarden. Hij doet alles liever zelf. Het gevolg is dat hij een enorme hoeveelheid werk op zijn schouders neemt en zich voor alles verantwoordelijk voelt.

In verband daarmee noemt de dichter ook het woord *hoogmoed*. Hij ziet in dat zijn onrust niet alleen met zijn trots maar ook met hoogmoed te maken heeft. Hierdoor wil hij niet van toegeven weten. Hij wil niet erkennen dat hij niet alles alleen kan. Door zijn hoogmoed ziet hij het als een teken van zwakte om aan een ander te vragen een aantal van zijn taken over te nemen.

Al wandelend en denkend beseft de dichter ook dat zijn onrust deels verklaard kan worden uit zijn verlangen om steeds maar hoger op te komen; altijd maar verder, altijd maar groter, altijd maar meer. Juist de dingen die net buiten zijn bereik liggen, hebben op hem een grote aantrekkingskracht waardoor hij steeds maar op zijn tenen moet blijven lopen. Echter, hij realiseert zich nu dat hij dit niet volhoudt. Hij moet zijn grenzen onder ogen zien en genoegen nemen met wat hij heeft.

Tijdens de pelgrimstocht leert hij, dat hij pas tot rust kan komen als hij zijn trots opzij zet en zijn hoogmoed laat varen en zijn begrensdheid accepteert. Hij vindt het niet gemakkelijk om dit te doen, maar gaat er toch mee aan de slag en zegt dan: "Ik heb mijn ziel tot rust gebracht. Als een kind op de arm van zijn moeder, als een kind is mijn ziel in mij."

Het is opvallend dat hij in dit lied tegen God zegt: "*Ik heb mijn ziel tot rust gebracht*". De dichter zegt dus niet tegen God: "*U hebt me rust gegeven*". Nee, "*Ik heb mijn ziel tot rust gebracht*." Het is dus zijn eigen weg, zijn eigen proces. De dichter is er zelf mee aan de slag gegaan. Hij moest zelf zijn leven veranderen. Hij moest de confrontatie met zichzelf aangaan. Pas toen hij dat deed, kreeg hij rust en voelde hij zichzelf als een kind op de arm van zijn moeder. Hij voelde in zichzelf de stilte en het vertrouwen dat hij als kind voelde wanneer zijn moeder hem op de arm had.

Op dat punt aangekomen, klinkt er plots een oproep in de psalm: "Israël, hoop op de HEER, van nu tot in eeuwigheid." (vers 3) Juist op het moment dat hij zijn trots heeft laten varen evenals zijn hoogmoed, wordt er tegen hem gezegd: "Vertrouw van nu af aan op de Heer." Juist op het moment dat hij zich zo rustig als een kind voelt, wordt hij opgeroepen om voortaan anders te leven: "Ga niet terug naar het leven waarin je leefde alsof alles van jou afhangt, maar vertrouw jezelf nu toe aan de Heer." Wanneer je zo leeft, sta je anders in het leven; kijk je anders uit je ogen; ga je anders met je naasten om.

Het is een prachtig beeld: "Mijn ziel is als een kind in mij." Dit beeld roept bij mij de vraag op: "Zit dat kind ook in ons, in u en mij?" Of is onze ziel als een *volwassen* man of vrouw. Zijn ook wij van die mensen, die zeggen: "Ik heb geen hulp van anderen nodig; ik red het wel"? Zijn ook wij van die mensen, die vinden: "Ik moet altijd sterk blijven" en "Ik kan het beter zelf doen, dan ben ik sneller klaar"? Zijn ook wij van die mensen, die altijd maar op hun tenen lopen en die hun eigen grenzen niet willen zien? Als dat zo is, dan zullen we als die pelgrim aan de slag moeten gaan om dat kind weer te vinden.

Is dat ook niet wat Jezus bedoelde toen hij sprak over "worden als een kind"? (Lucas 18 : 17). Jezus bedoelt dan niet dat we 'kinds' moeten worden of 'kinderlijk', maar dat we net als een kind open en ontvankelijk mogen zijn. Dan pas kunnen we het Rijk van God binnengaan.

En als we dat kind in ons gevonden hebben, dan klinkt ook voor ons die oproep: "Israël, hoop op de HEER, van nu tot in eeuwigheid." Daarmee worden ook wij opgeroepen om anders te leven: open, ontvankelijk en vertrouwend op de Heer.

In deze zomerperiode mogen we afstand nemen van de drukte van het bestaan. Voor een ieder van ons – of we nu thuis blijven of op pad gaan – mag het een tijd zijn van bezinning en reflectie. Zo kan de vakantietijd een pelgrimstijd zijn waarin we opnieuw het kind in ons ontdekken. Een kind dat een nieuwe start maakt: om van nu af aan op te groeien in de Heer.

In vrede komt mijn ziel tot rust bij de Heer.

Van Hem wacht ik mijn heil.

Ja, alleen God is bron van heil en vrede;

in Hem rust mijn ziel

Lied uit de gemeenschap van Taizé

ds. Ruud Stiemer

Het Cross of Nails

Tot 3 maart 2014 is het *Cross of Nails* weer in *de Onze Lieve Vrouwe van Goede Raadkerk*. Daar is iedere woensdag in de dagkapel een eucharistieviering, waar ca. 25 mensen bij zijn. Aan het eind van deze viering wordt het weekgebed van vrede en verzoening gebeden, waarna de zegen wordt gegeven met het kruis.

TeamGeest

START MET VREDE

Op zondag 22 september starten we het nieuwe kerkenwerkseizoen. Onze startzondag valt dit jaar samen met het begin van de jaarlijkse *Vredesweek*, vandaar dat we dit thema centraal willen stellen in de kerkdienst op die dag. Ook de activiteiten van de Startzaterdag zullen in het teken van de vrede staan. Juist in een wereld van vandaag waarin 'vrede' een schaars goed is, willen we bidden voor én werken aan vrede in onze wijk, in onze stad, in ons land. De invulling van de dienst zal nog nader worden bepaald, maar één tekst schiet me bij de voorbereiding ervan al in gedachten, namelijk Romeinen 12 : 17 en 18: *Vergeld geen kwaad met kwaad, maar probeer voor alle mensen het goede te doen. Stel, voor zover het in uw macht ligt, alles in het werk om met alle mensen in vrede te leven.* We willen ons nieuwe seizoen dus *starten met vrede!* Mag de vrede van God ons in alle activiteiten vergezellen!

OPEN MONUMENTENDAG

Op zaterdag 14 september en zondag 15 september zijn de Open Monumentendagen. Het thema van dit jaar is '*Macht en pracht*'. Overall in het land zijn dan monumenten gratis toegankelijk. Op zaterdag 14 september doet 'ons monument', de *Christus Triumfatorkerk* mee. Van 10-17 u staan de deuren van de kerkzaal open. Met het oog op de openstelling van de kerkzaal op die zaterdag hebben we een aantal vrijwilligers nodig die twee aan twee een paar uur voor hun rekening willen nemen. Graag doe ik hiervoor een beroep op u en jou.

MAALTIJDPROJECT

Op vrijdag 6 september start het nieuwe seizoen van het *Maaltijdproject*. Elke vrijdag kunt u in de kerk terecht voor een smakelijk driegangenmenu. De maaltijd kost € 6,50. De inloop is vanaf 17.30 u, om 18 u gaan we aan tafel en rond 19.30 u sluiten we af. Doet u mee? Meldt u dan aan bij Aad Tulling, agtulling@hetnet.nl U bent van harte welkom!

BEZUIDENHOUTFESTIVAL

In tegenstelling tot wat ik u eerder meldde, zal het *Bezuidenhoutfestival* niet in oktober maar in november plaatsvinden. In overleg met het Wijkberaad Bezuidenhout is voor zaterdag 16 november gekozen. Het *Bezuidenhoutfestival* biedt de bewoners van onze wijk de mogelijkheid

elkaar te leren kennen en kennis te maken met de verschillende organisaties, verenigingen en instellingen die in het Bezuidenhout actief zijn. Tijdens dit festival zal een open podium geboden worden voor beeldende kunst en expressie als zang, dans en toneelspel. Hierop zouden bijvoorbeeld een schoolklas, de schoolband of het ouderenkoor hun kunsten kunnen vertonen. Tevens zullen er markkramen worden ingericht door de participerende verenigingen, organisaties, scholen en overige instellingen. Naast informatiestands zullen er ook kraampjes zijn waarin hapjes en andere versnaperingen worden aangeboden. De organisatie is in handen van het Wijkberaad Bezuidenhout en de Commissie Missionair Diaconaal Project van de *Christus Triumfatorkerk*. Evenals vorig jaar is het stadsdeelkantoor bereid het festival financieel te steunen. Het festival zal plaats vinden in en om onze kerk. Het biedt voor onze gemeente een goede kans om daadwerkelijk *Open Kerk* te zijn voor het Bezuidenhout!

PAUZECONCERTEN

Op donderdag 26 september gaat de nieuwe reeks pauzeconcerten van start. Vanaf die datum zal er elke tweede en vierde donderdag in de maand in de kerkzaal een concert zijn, waarbij studenten van het *Koninklijk Conservatorium* van zich laten horen. De concerten

beginnen steevast om 12.30 uur en duren tot ongeveer 13.15 uur. De toegang is gratis.

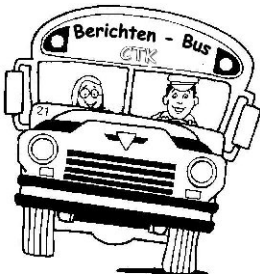
TENSLOTTE

Graag wens ik u en jou een heel goed en gezegend nieuw kerkenwerkseizoen toe!

Met een hartelijke groet,

ds. Ruud Stiemer

starten met VREDE!

BerichtenBus

De vakantie is weer voorbij. Velen van ons hebben genoten van een mooie (en soms ook heel warme) zomer. Voor de thuisblijvers was er deze zomer ook genoeg te doen. Van film kijken tot bloemstukjes maken en contact leggen met Aad Tulling in Shri Lanka, het zomerprogramma had genoeg te bieden. In september start ook weer het nieuwe seizoen. Eind van deze maand, op 21 en 22 september hebben we ons

startweekend dat in het teken staat van 'Vrede'. De diverse gespreksgroepen starten weer en ook het bestuurlijke werk gaat weer van start. Hopelijk zal de school en gezinsdienst met het Zandvlietcollege ons aanmoedigen om iets van de vakantiestilte vast te houden. Want, zoals in de prekenreeks over het Onze Vader aan bod kwam, als gelovige moet je plaats maken voor God, bijvoorbeeld door te bidden.

DINING & WINING: BROOD EN SPELEN

De keizers van het Romeinse Rijk hadden al ontdekt dat ze het volk zoet konden houden door hen eten en vermaak aan te bieden. Bij de *Dining & Wining* van 30 augustus maken we graag gebruik van hun wijsheid. Vanaf een uur of zeven willen we met elkaar gaan barbecueën in de tuin van Henriëtte Boerma. Hierbij hopen we natuurlijk weer op mooi weer, zodat we ook in de tuin kunnen zitten. Daarna willen we met elkaar nog een spannend spel spelen, waarbij we elkaar diep in de ogen moeten kijken.... Schijn bedriegt!

Kosten: bijdrage voor de barbecue.

Informatie en opgave: Berit Bootsma, beritbootsma@ctkerk.nl

SCHOOL- EN GEZINSDIENST

Op zondag 29 september is het *Zandvlietcollege* weer bij ons te gast. Het thema

van deze school- en gezinsdienst is: *Stilte AUB!* De stad is een drukke omgeving, waar weinig gelegenheid is voor stilte. Misschien zoeken we het daarom juist op in stilteweken en kloosterweekenden. Waarom is stilte heilzaam? Hoe noodzakelijk is het voor ons contact met God? Voor de vakantie is het schoolorkest al druk aan het oefenen geweest om aan deze dienst haar medewerking te kunnen verlenen. Het belooft weer een mooie en inspirerende dienst te worden.

ONTMOETINGSPLEK JONGE OUDERS

Op zaterdag 12 oktober zal voor de eerste keer de

Ontmoetingsplek voor Jonge Ouders haar deuren ope-

nen! Deze ontmoetingsplek is bedoeld voor ouders met kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar; de jaren waarin je kind opgroeit van baby tot puber. Iedere keer kom je voor nieuwe uitdagingen en vragen te staan. Opvoeden gaat niet altijd vanzelf en de geloofsopvoeding al helemaal niet. "Hoe doe jij dat nou?" is een vraag die iedereen wel eens wil stellen aan een andere ouder.

Tijdens de ontmoeting op 12 oktober willen we de ouders in de gelegenheid stellen deze vraag aan elkaar te stellen. Daarbij kan het gaan over hele praktische dingen, maar juist ook over wat meer fundamentele kwesties in de (geloofs)opvoeding. Wat wil ik mijn kind meegeven en hoe doe ik dat?

De middag begint om 15 u. Vanaf 14.45 u kun je binnenlopen voor een kopje koffie of thee. Terwijl de ouders daarna hard aan het werk gaan, zullen de kinderen bezig gehouden worden in café *Klieder*. Jullie zijn dus met zijn allen welkom. De kosten zijn € 2,50 per volwassene. Voor meer informatie en opgave kunt u contact opnemen met ds. Berit Bootsma,

KENNISMAKING MET NIEUWLIEDBOEK

In mei is het nieuwe Liedboek geïntroduceerd.

Hierin staan

vele bekende liederen, maar er zijn ook veel nieuwe liederen om aan te leren. Deze zijn afkomstig uit diverse muziektradities van *Psalmen voor Nu* tot Iona, Taizé en Gregoriaans.

Op dinsdagavond 8 oktober zal musicus en theologe Hanna Rijken ons kennis laten maken met het nieuwe Liedboek en de diverse tradities daarbinnen. Niet alleen via het woord, maar ook door er samen uit te zingen. Hierbij zal ze begeleid worden door Arie Kraaijeveld, één van onze organisten.

Bent u nieuwsgierig naar het Liedboek? Houdt u van zingen? Of wilt u graag wat meer weten over de totstandkoming van het Liedboek van iemand die er nauw bij betrokken was? U bent van harte welkom. De avond begint om 20 u.

Hanna Rijken studeerde de hoofdvakken koördirectie, kerkmuziek en dwarsfluit met specialisatie traverso (MMus) aan het Conservatorium van Amsterdam en theologie aan de Universiteit Utrecht. In 2011 behaalde ze de theologische researchmaster Liturgical & Ritual Studies aan de Universiteit van Tilburg en tevens de master koördirectie aan het conservatorium. Hanna is oprichter en dirigent van het *Vocaal Theologen Ensemble*, verbonden aan de Protestantse Theologische Universiteit. Ze geeft cursussen kerkmuziek voor (aanstaande) predikanten op het *Theologisch Seminarium Hydepark* van de PThU. Als redactielid was ze betrokken bij de totstandkoming van het nieuwe 'Liedboek, zingen en bidden in huis en kerk' (2013). Daarnaast is ze redactielid van 'Laetare', tijdschrift voor liturgie en kerkmuziek.

Met hartelijke groet,
ds. Berit Bootsma

Kroonbede 2013

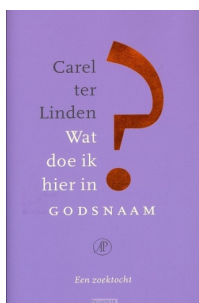
24 uur interkerkelijk gebed voor de overheid

In de week voor Prinsjesdag wordt van maandagavond 9 september 19 u tot dinsdagavond 10 september 19 u. in de *Kloosterkerk* gebeden voor politici, het koningshuis en ons land. Deze 24 uur van gebed wordt traditiegetrouw geopend met een uur van ge-

zamenlijk gebed door Haagse voorgangers. De overige uren worden ingevuld door diverse kerken en individuen. Er staat een rooster op www.kroonbede.nl.

Het thema van de kroonbede is dit jaar *Investeren in gebed om bezieling*. De 24 uur van gebed wordt afgesloten met een speciale samenkomst, de *kroonbede*. Er is een afwisselend programma van gebed, samenzing, een persoonlijk verhaal van een politicus en een korte overdenking. Deze afsluitende samenkomst is dinsdag 10 september, deuren open en koffie/thee om 19 u, aanvang dienst en radio-opname 20 u, *Kloosterkerk*, Lange Voorhout 2, Den Haag. U bent van harte welkom!

God is geen schepper

Gesprekken met biologen over de evolutie leer hebben ertoe geleid dat dominee Carel ter Linden niet langer gelooft in God als de scheppende kracht. Dit vertelde hij enige tijd geleden bij Knevel en Van den Brink naar aanleiding van zijn boek *Wat doe ik hier in godsnaam?* (Arbeiderspers, 2013).

"Ik heb lang gedacht dat er een scheppende kracht of soort van architect was in de wereld maar ik kan niet meer geloven in een schepper," aldus Ter Linden. De aanleiding voor zijn veranderende geloofsopvatting waren volgens de dominee gesprekken die hij had met biologen over de evolutie leer. De evolutietheorie kunnen we niet langer ontkennen en moeten we serieus nemen, vindt

dominee Ter Linden. Ook erkent hij dat ziekte niet tot de schepping maar tot de natuur behoort.

GEESTELIJKE WERKELIJKHEID

Op de vraag hoe Ter Linden nu 'God' zou omschrijven zegt hij: "Ik zie God als een geestelijke werkelijkheid van trouw, liefde gerechtigheid, vergeving, verzoening." De bijbel interpreteert hij als een 'unieke tekst die ons helpt de weg te vinden in de wereld'. De hofpredikant is zich ervan bewust dat zijn uitlatingen verwarring kunnen scheppen. Toch ziet hij ruimte binnen de kerk voor zijn denkbeelden. Volgens hem is het ook de taak van theologen om verder te denken en de kerk hiermee verder te helpen.

VERADEMING

"Ik denk wel dat een aantal mensen teleurgesteld in mij is maar mijn opvattingen zullen voor sommigen ook een verademing zijn," aldus Carel ter Linden.

Zoveel mensen ...

God verdwijnt achter de wetenschappelijke horizon

n.a.v. de uitspraken van ds. Carel ter Linden in zijn boek *Wat doe ik hier in godsnaam?*

Ds. Carel ter Linden heeft geschreven over de vraag wat hij zou antwoorden als iemand hem vroeg wat hij zelf gelooft (blz. 16). Het boekje voert ons naar het evolutiemodel in de zin van het toegenomen inzicht in de wording van de wereld en van alle leven als blinde toevallige ontwikkeling. "Dit verraadt nergens een scheppende hand" (blz. 39). Verder is de natuur wreed en is het lijden van mens en dier een groot obstakel voor

het geloof in God (hoofdstuk 2). Ter Linden kan geen verbinding ontdekken met de leiding van God (blz. 50), maar wel met afwijkingen in DNA of een falend immuunsysteem. De beperkte levensduur van mens en dier hangt daar ook mee samen. Ook is het kwaad dat we elkaar aandoen niet te rijmen met een liefdevolle God. Voor Ter Linden betekent dit het afscheid van een persoonlijke en scheppende God. Over redding van een wereld op drift – een centraal Bijbelse thema – spreekt hij al helemaal niet meer.

In de volgende hoofdstukken verwerpt hij alles wat naar zijn gevoel niet 'kan'. De tekenen bij het optreden van Jezus, zijn opstanding en het leven van de toekomstige eeuw. Volgens ter Linden is dat allemaal zinnebeeldig of achterhaald. Wat overblijft is 'het Grote Geweten', een stem die ons volgt en vraagt wat we aan het doen zijn (blz. 89). De Bijbel blijft wel zijn leidraad. Gelukkig volgt hij nog niet de ideeën van biologen als Swaab en Lamme dat 'we onze hersenen zijn': Ons gedrag wordt door hersenchemie bepaald. Bewustzijn is een 'babbelbox', een illusie waar we ten onrechte betekenis aan hechten. Ook geweten is 'niets anders dan' een zaak van de hersenen en vrije keuzes bestaan niet. Als Ter Linden hierin ook zou meegaan, blijft er weinig over, van God niet en van de mens niet. Is er bijvoorbeeld wel 'Goed' en 'Kwaad'? Als hersenchemie ons gedrag dicteert kan wat vandaag 'Goed' is morgen 'Kwaad' zijn en omgekeerd!

Ik denk dat Ter Linden zich tot ongelovigen wil richten om hun een nieuw Godsbegrip aan te reiken. Maar daarbij maakt hij wel een knieval: het geloof in God wordt ingeruild voor geloof in de natuurwetenschappen. Wetenschap en levensbeschouwing worden vervlochten tot een rationalistisch-materialistisch wereldbeeld met een ethisch saus overgoten. In onze postmoderne tijd doet dat het prima. Je ontkomt er haast niet aan.

Ik stem volledig in met de evolutionair bioloog en Russisch Orthodox christen Dobzhansky dat alleen een evolutionair model de biologische feiten kan verklaren. Maar er is nog zoveel onzeker en dat wordt door Ter Linden en zijn raadslieden genegeerd. In het vakblad *Science* werden een aantal jaren geleden 125 onopgeloste wetenschappelijke problemen beschreven. Hiervan hadden er maar liefst 25 betrekking op het evolutiemodel – bijv. hoe is leven tot stand gekomen? Is louter toeval een afdoende verklaring voor de bijzonder ingewikkelde biologische structuur van zelfs de eenvoudigste eencellige? Ook over het ontstaan van de mens in zijn huidige gedaante zijn er meer vragen dan zekerheden. Voor alle duidelijkheid: de wetenschap leeft bij onzekerheid. Elke vinding roept weer nieuwe vragen op. Zekerheid is er zelden.

Ter Linden stelt als 'feit' dat de huidige mens zowat 200.000 jaar geleden ontstond zonder de lopende discussies hierover te noemen. Wat maakt een mens tot mens? Het gebruik van primitieve werktuigen? Maar in het wild komt dat ook bij mensapen voor. Steeds ingewikkelder gedrag en technologie is een betere maatstaf. En dat komt pas veel later. Het is interessant dat een tweetal genen die mede de groei van de grote hersenen bepalen zich pas 'kortgeleden', zeg 30.000 jaar, verder blijken te hebben ontwikkeld. Een bepaalde variant van één van die genen is zelfs nog maar zowat 6.000 jaar actief. En dat was de tijd dat men in het Midden Oosten steden ging bouwen en het schrift ontstond. De vroegste Bijbelverhalen verwijzen ook naar die tijd. Zoals gezegd gaat Ter Linden aan dit alles voorbij als hij stelt dat God zich pas laat heeft geopenbaard.

Is de evolutie werkelijk wreed of onverschillig? Of is dat alleen een menselijk perspectief? Bladeren vallen, dieren dienen als voedsel, mensen en dieren sterven. De Bijbel gaat daar zonder meer van uit. Ontstaat wreedheid niet pas als iemand ter verantwoording kan worden geroepen? En dat kan toch niet bij een leeuw of een kat als die

een prooi doodt of ermee speelt? Dat kan toch alleen bij een mens die op zijn gedrag aangesproken kan worden? Wij leven in een tijd waarin dood en lijden als wreed worden ervaren, vooral als het naar ons gevoel te vroeg komt. Maar misschien zijn we gevangen in onze kleine wereld zonder te zien wat daar bovenuit gaat. Het is opvallend dat Ter Linden het begin van het antwoord van de lijdende Job aan God citeert (blz. 161) maar de essentie weglaat: "Tot nu toe heb ik alleen van horen zeggen van U vernomen maar nu heeft mijn oog U aanschouwd. Daarom herroep ik en doe ik boete in stof en as." In de aanwezigheid van de Eeuwige verstommen Job's vragen.

Ter Linden constateert terecht dat het gesloten theologische begrippenkader uit het midden van de vorige eeuw niet voldoet. Daar had men weinig oog voor het mysterie. Maar zijn middel is erger dan de kwaal want de God van Abraham, Izaäk en Jacob verdwijnt bij hem achter de wetenschappelijke horizon. Verder heeft hij zich in zijn raadslieden erg beperkt. Is hij niet op de hoogte van het boek 'En God beschikte een worm' (Dekker, Meester en van Woudenberg) dat helemaal gewijd is aan de verhouding tussen schepping en evolutie? Waarom negeert hij de omvangrijke Angelsaxische literatuur, zowel historisch-theologisch (bijv. The Third Quest of Jesus) als natuurwetenschappelijk ? (bijvoorbeeld de discussie "Did Science bury God?" tussen de Oxford hoogleraren Dawkins en Lennox)

Maar mijn voornaamste bezwaar is dat verwarren van natuurwetenschap en levensbeschouwing altijd verkeerd afloopt. God als verklaring voor natuurverschijnselen mag niet, want dan houdt het wetenschappelijk denken op. Maar natuurwetenschappelijke argumentatie tegen het Bijbels getuigenis mag evenmin want natuurwetenschap heeft niets te zeggen over dat getuigenis. Verwar je het toch dan blijven we doelloos en verweesd achter.

Andries Sanders

En toch

*Wij blijven geloven, dat onder miljoenen,
de Heer van de schepping een plan met ons heeft.
Waarin zich zijn heil en mijn twijfels verzoenen
en dat aan elk leven betekenis geeft.*

*En ook dat zijn boodschap de mens kan bevrijden
hoe vast ook verstrikt in het web van de tijd,
nog steeds kan vertroosten, verlichten, bevrijden,
wanneer hier de levensbaan uitzichtloos lijkt.*

*En dat Hij ons telkens de durf weer wil geven,
ook nu in een wereld van steen en metaal,
om buiten onszelf voor de ander te leven;
ons kleine begin van zijn groot ideaal.*

*Dat werkelijkheid wordt als het oog van de volken
zich niet meer vergeefs naar de horizon richt
en 't morgenrood rijst dat zijn komst met de wolken
verkondigt in duizenden kleuren van licht.*

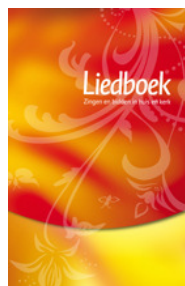
Dit lied uit het Evangelisch Liedboek (279) zongen we enige tijd geleden met het gelegenheidskoor. Een prachtige melodie en tekst waarmee we even onze twijfels opzij mogen zetten; een hart onder de riem na het horen van ds. Carel ter Linden.

Henk Hospes

Het nieuwe Liedboek

In juli werd mijn vader 77 jaar. Na lang nadenken had ik de avond voor zijn verjaardag eindelijk bedacht wat ik hem zou geven. Het Nieuwe Liedboek, dat leek mij nu eens een geschikt cadeau. In de kerk zingen we er geregeld uit en ik ben over elk reeds gezongen lied erg enthousiast. Hoog tijd voor een eigen exemplaar dus en een ingepakte versie voor mijn vader. Of het ook in de Middelburgse *Oostkerk* gebruikt wordt, wist ik toen nog niet maar die gok durfde ik wel te nemen.

Op een warme zaterdagmorgen togen wij, nog nietsvermoedend, naar de Bijbelse boekhandel in Delft. Ik was nog niet eerder daar binnen geweest maar ik ben er wel regelmatig langs gefietst of gelopen. En daar stond ik dan, tussen hoge kasten en tafels vol met liedbundels, Bijbels, leesboeken, kinderboeken, cadeauboeken, cd's en weet ik wat voor boeken maar, geen Liedboeken. "Hm", dacht ik, "ik kijk vast niet goed of er zal wel een apart plekje voor zijn. 't Is tenslotte nieuw." Niet dus. Navraag gaf mij het volgende antwoord: "Nee mevrouw, dat is echt al weken uitverkocht. Pas in augustus komt de nieuwe druk uit. U kunt wel op de wachtlijst inschrijven". O. Oeps. Mooi voor de uitgevers en alle zangers, minder mooi voor mij op dat moment. De zoektocht startte weer van voor af aan. Die is uiteindelijk wel goed ten einde gekomen hoor; mijn vader kreeg een heel ander cadeau, maar daar gaat het hier verder ook niet meer om.

Het nieuwe Liedboek blijkt een groot succes. En dat vind ik dan wel weer een mooie gedachte. De boekverkoper opperde nog voorzichtig: "Ja het kan ook zo zijn dat de oplage bewust laag is gehouden om geen overschot te creëren" enz., enz., maar die gedachte heb ik snel opzij gezet. Want ik vond het eigenlijk geweldig. In tijden dat kerken helaas worden gesloten, blijkt er gelukkig nog steeds vraag naar en plaats te zijn voor vernieuwing binnen ons christelijk geloof. Massaal (of minder massaal, maar die cijfertjes hè, daar denken we nu niet aan)!! Hoe geweldig! Het maakt mij alleen maar nog nieuwsgieriger naar de rest van het Liedboek. Hoe anders zou het zijn? Hoe moderner? Een aantal van u was wel op tijd met bestellen en weet hier het antwoord al op. Over een paar weken ik ook.

Los van het Nieuwe Liedboek weten we natuurlijk al lang dat moderne muziek ook heel goed een plaats kan innemen in ons geloof. Meer teksten van popliedjes dan je zou ver-

wachten gaan - als je er eens goed naar luistert - wel degelijk over 'geloven', of 'geloof, hoop en liefde'. En meer liedjes dan je denkt zijn goed in een christelijk daglicht te bekijken. Het beste voorbeeld hiervan is de jaarlijkse *Passion* van de EO die, zoals iedereen nog wel weet, dit jaar in Den Haag was. En dat maakte indruk. Vooral het slot vond ik geweldig. Jezus werd zo mooi neergezet, vond ik, zo dichtbij ons. Kippenviel. Er ging een onbeschrijfelijk gevoel door mij heen. Ik keek het vaak terug. Zo vaak, dat ook dochterlief het uit haar hoofd

kan zingen. En dat doet ze ook. Overal. En dus loop ik midden in de supermarkt of fiets ik door Delft met een zingende peuter: "Pak nou mijn haaaaaand" (lange uithaal), "stel niet te veel vraaaagen, het is geen probleeeeeempje" (schattige vertaling van een driejarige), "als je keer op keer jezelf wil bewijzen." Het daarop volgende liedje is dan gerust weer van K3 hoor, voor de variatie ☺.

Kerkmuziek uit welk liedboek of welke bundel dan ook, het is allemaal even mooi op het kerkorgel. Zo kan ik echt genieten van het orgelspel van onze organisten en denk ik bijna elke zondag: "Gaaf!!, dat zou ik ook wel willen kunnen." Blijft u ook wel eens luisteren aan het einde van de dienst als iedereen wegloopt en het orgel nog van zich laat horen? Neem er de tijd eens voor, het is de moeite waard! Zelf begin ik niet aan orgelspelen, ik heb al chronisch teveel hobby's en standaard een gebrek aan tijd omdat ik alles graag goed wil doen, nee liefst perfect. Maar fantaseren mag altijd. En zeker na de preek over innerlijke rust denk ik: "Dit doel is veel te ver" of "Mijn polsstok is te kort." Houden zo. Ik blijf lekker genieten van de muziek die anderen maken!

Carline van der Harg

Gods reactie op het *Onze Vader*

Voordracht in de kerkdienst van 28 juli jl.

Bidder: *Onze Vader die...*

God: Ja?

Bidder: Wilt u me alstublieft niet storen! Ik bid.

God: Maar je riep me.

Bidder: Riep ik u? Ik riep u helemaal niet. Ik was aan het bidden. *Onze Vader die in de hemelen zijt ...*

God: Zie je wel, je deed het weer.

Bidder: Wat deed ik?

God: Je riep mij. Je zei: *"Onze Vader die in de hemelen zijt."* Hier ben ik. Wat is er?

Bidder: Maar ik bedoelde daar helemaal niets mee. Ik heb het toch al gezegd: ik deed gewoon mijn gebed. Ik bid altijd het *Onze Vader*. Ik voel me daar goed bij; ik vind het mijn plicht om mijn gebed te doen.

God: Goed zo. Ga verder.

Bidder: *... uw naam worde geheiligd ...*

God: Wat bedoel je daar eigenlijk mee?

Bidder: Wat bedoel ik waarmee?

God: Met *uw naam worde geheiligd?*

Bidder: Het betekent ... wel euh ... Hemeltje zeg! Hoe moet ik nu weten wat dat betekent? Het is gewoon een deel van dat gebed. (Pauze) Ja, wat betekent het eigenlijk?

God: Het betekent 'eervol', 'heilig', 'wonderlijk'.

Bidder: Oh ja, dat lijkt me zinvol. Ik heb me vroeger nooit afgevraagd wat 'geheiligd' eigenlijk betekende.

Uw Koninkrijk kome; uw wil geschiede, gelijk in de hemel alzo ook op de aarde

God: Meen je dat nou werkelijk?

Bidder: Natuurlijk! Waarom zou ik dat niet menen?

God: Wat ga je daar dan mee doen?

Bidder: Doen? Niets denk ik. Ik denk alleen dat het goed zou zijn als u echt alles onder controle had; als mensen hier op de wereld zouden leven volgens uw wil.

God: Leef jij volgens mijn wil?

Bidder: Wel ... ik ga naar de kerk.

God: Dat was mijn vraag niet. Ik heb het bijvoorbeeld over je opvliegend karakter; je hebt daar echt problemen mee, weet je?

Bidder: Waarom begint u nu op mij te vitten? Ik ben zeker niet slechter dan heel wat van die hypocrieten in de kerk, weet u dat wel!

God: OK ... maar ik dacht dat je bad dat *mijn wil zou geschieden?* Als dat moet gebeuren, dan moet het beginnen in het leven van diegenen die ervoor bidden. Zoals jij, bijvoorbeeld.

Bidder: Oh ... OK dan! Ik weet dat ik nog wel een paar gebreken heb.

God: Oh ja? ..

Bidder: Ik heb daar vroeger nooit zo over nagedacht, maar ik zou echt wel een paar dingen in mijn leven willen veranderen. Ik zou echt wel van sommige dingen willen bevrijd zijn.

God: Goed zo! Zo gaan we er komen! We kunnen samenwerken, jij en Ik. Dan kan er echt wat veranderen. Ik ben trots op je!

Bidder: Ja maar, Heer, ik moet nu echt ophouden hoor. Mijn gebed duurt nu al veel langer dan gewoonlijk! *Geef ons heden ons dagelijks brood ...*

God: Je krijgt wel meer dan dat...!

Bidder: Hé ... wacht nu eens even! Wat betekent dit allemaal? Ik wil gewoon mijn godsdienstige plichten doen en dan begint u me te onderbreken en mij op mijn fouten en problemen te wijzen!

God: Bidden is inderdaad gevaarlijk. Het kan je veranderen, weet je. Dat is wat Ik je probeer duidelijk te maken. Je riep Me, en hier ben Ik. Het is nu te laat om nog te stoppen. Blijf verder bidden. Ik ben echt benieuwd naar het vervolg van je gebed.
Wel ... ga verder!

Bidder: Ik durf niet ...

God: Waarom durf je dat niet?

Bidder: Omdat ik weet wat u gaat zeggen!

God: Probeer het toch maar.

Bidder: *... en vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren.*

God: En Peter dan?

Bidder: Zie je nu wel! Ik wist dat u daarover zou beginnen! Waarom, Heer? Waarom vertelt Peter altijd leugens over mij? En hij is me nog geld schuldig ook! Reken er maar op dat ik met hem ga afrekenen.

God: En je gebed dan? Hoe kun je dit dan bidden?

Bidder: Ik meende het niet.

God: Nu ben je tenminste eerlijk! Maar het valt niet mee om heel de tijd met zoveel bitterheid te moeten verder leven, is het niet?

Bidder: Neen. Maar ik zal me beter voelen als ik met hem heb afgerekend. Ik weet al hoe ik Peter te pakken kan krijgen!

God: Dan zul je je niet beter voelen. Je zult je zelfs nog slechter voelen. Wraak is nooit zoet. Denk eens na hoe ongelukkig je je nu wel voelt. Maar Ik kan dat veranderen.

Bidder: Oh ja ... Kunt U dat? Hoe?

God: Vergeef Peter. Dan zal Ik jou vergeven. Dan zullen de haat en de schuld Peters probleem zijn en niet langer jouw probleem. Je zult er misschien wel wat geld aan verspelen, maar je zult je hart sparen.

Bidder: Het lijkt me niet gemakkelijk, maar ik geef toe dat het de moeite waard is. Dank u, Heer, omdat u me daar doorheen wilt helpen.
En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze. Want van u is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen.

Collecten

Opbrengst mei 2013: totaal € 1.302,07			
Kerk	€ 362,68	Kerk in Actie – zending	€ 139,11
Diaconie	€ 561,21	Wijkkas	€ 239,07

Opbrengst juni 2013: totaal € 1.359,48			
Kerk	€ 405,37	Kerk in Actie – Werelddiac.	€ 132,37
Diaconie	€ 331,36	uitzending Jansen/Joziassie	€ 133,35
Wijkkas	€ 185,56	Buurthuis Sam Sam	€ 171,46

Opbrengst juli 2013: totaal € 1.142,50			
Kerk	€ 300,21	Kerk in Actie – Werelddiac.	€ 72,00
Diaconie	€ 211,60	Landelijk Jeugdwerk	€ 90,30
Wijkkas	€ 138,47	Sri Lanka	€ 201,10
Koffiepot	€ 19,70	Aandachtscentrum	€ 109,12

Doelen in de komende periode

Zondag 1 september houdt de diaconie een collecte voor de *Stichting Straatpastoraat*. Het straatpastoraat leent een luisterend oor aan mensen die een groot deel van hun dagen en nachten doorbrengen op straat of in de maatschappelijke opvang. Het biedt ruimte om te praten over de dingen die hen bezighouden, of het nu gaat om de zorgen van alledag of om vragen van geloof en leven. Het probeert mensen te bieden wat voor de meesten in onze samenleving zo vanzelfsprekend is: een beetje aandacht en steun bij de kleine en grote vragen van het leven. Een belangrijk ankerpunt in het werk van het straatpastoraat zijn de wekelijkse vieringen op vrijdagmiddag in de *Jozefkapel* van het stadsklooster aan het Westeinde. Daarnaast verleent het straatpastoraat ondersteuning bij het vinden van de goede weg in hulpverlening. De *Stichting Straatpastoraat* is een zelfstandige stichting, maar heeft goede banden met *Stek*. Ds. Klaas Koffeman, straatpastor in Den Haag, heeft wel eens meegewerkt in een kerkdienst in onze kerk.

Zondag 15 september is er een collecte voor het *Jeugdwerk* van de PKN (JOP). Het kerkelijk seizoen is begonnen! Veel gemeenten organiseren juist op dit moment startweekenden. Gemeenteleden trekken een weekend met elkaar op, leren elkaar beter kennen, maken plannen en delen het geloof. Het jeugdwerk ontwikkelt spellen voor jong en oud, zoals het vrolijke en inhoudelijke Sirkelslag.

Zondag 22 september wordt er een collecte gehouden voor het *Vredeswerk*. Vrede is meer dan de afwezigheid van ruzie of oorlog. In de Bijbel wordt vrede juist positief omschreven. Het Bijbelse woord sjaloom verwijst naar een situatie van voorspoed, gezondheid en heelheid. Dat is precies waar de Protestantse Kerk, Kerk in Actie en IKV Pax Christi zich voor inzetten. Dit jaar staan in de vredeswerkcollecte kinderen centraal die lijden onder oorlog en geweld.

Project Jong Professionelen

Terugblik training Werk en Balans, 2013

"Om vijf uur de deur dichttrekken, zegt niets over hoeveel je 's avonds met je werk bezig bent".

(George Burns, *Coachingskalender*, 2013)

Visie en missie, ambitie, strategische doelstellingen, timemanagement, persoonlijke profilering; 'Kiezen, doen en laten', 'Laat je talenten opbloeien', 'jezelf blijven!', 'authentiek zijn!'... Om moe van te worden, deze begrippen en 'slogans'...

Tenminste ... wel als je als werkende jongere 'mee wilt doen' in het leven van de huidige tijd. Want er wordt in deze tijd behoorlijk wat van je gevraagd: 'iedereen bereikbaar' en 'liever gisteren klaar dan morgen.' Maar: hoe doe je dat, 'jezelf blijven' en 'authentiek' zijn als er links en rechts op het werk aan je getrokken wordt? Als je er naast het 'behalen van strategische doelstellingen' ook nog een bloeiend sociaal leven op na houdt? Als er naast het werk en je vrienden ook nog een fijn gezin op je wacht? Of als je gewoon eens een keertje zin hebt om een beetje voor je uit te mijmeren?

De trainings- en coachingsbureaus varen er wel bij, bij dit soort vragen: cursussen over 'Persoonlijk leiderschap' en 'persoonlijke effectiviteit' lopen storm, trainingen 'time-management' zitten vol. Even 'googelen' op de begrippen 'Cursussen + werk + balans' levert 487.000 treffers op...

"Zelfkennis is belangrijker dan ooit. Helaas denken we ten onrechte dat we die verwerven door diep in onszelf te duiken." aldus sociologe Christine Brinkgreve.

Vanwege het succes van de vorige cursus binnen het project *Jong Professionelen en de Christus Triumfatorkerk* en vanuit de hierboven verwoorde gedachte van Christine Brinkgreve besloot de *Commissie Werk en Balans* om de gelijknamige cursus uit 2012 in 2013 te herhalen: waarom in je eentje stoeien met al die zaken waar je tegenaan loopt bij het vinden van de balans tussen je werk en je privéleven, terwijl er ook zoveel anderen zijn die zich met dezelfde vragen bezighouden? Om die reden ging er ook dit jaar weer een groep van elf deelnemers in de leeftijd van 25 tot 40 jaar met elkaar in gesprek over datgene wat globaal het 'alle ballen in de lucht houden' genoemd kan worden: het vinden van een goede balans in het leven van alledag.

De cursus startte met een gezamenlijke maaltijd in de hal van de kerk die ervoor zorgde dat het eerste ijs een beetje gebroken werd. Tijdens het vijftal avonden dat hierop volgde, kwamen de volgende thema's aan de orde: 'Wat is jouw motor? Wat inspireert jou in het werk dat je doet?', 'Welke kernwaarden liggen ten grondslag aan jouw handelen? Waardoor laat jij jezelf leiden bij het maken van keuzes?', 'Het leek allemaal zo mooi, maar helaas... omgaan met teleurstellingen' en 'Persoonlijk leiderschap: hoe kunnen we persoonlijk leiderschap inzetten om anderen tot hun recht te laten komen?'

Door middel van verschillende werkvormen – gesprekken, filmfragmenten, teksten, oefeningen en spellen - zijn bovengenoemde thema's verkend, verdiept en uitgeplozen. Als meerwaarde van de avonden werd door de deelnemers onder andere het contact met andere jong professionelen genoemd, de diversiteit aan en de herkenbaarheid van de onderwerpen en de ruimte die werd geboden voor uitwisseling ten aanzien van deze onderwerpen in kleiner verband:

"Je bent er door de ander, je bent er met de ander".

Namens de *Commissie Werk en Balans*,

Van Zondag tot Zondag

In deze rubriek vindt u nadere informatie over de vieringen in de komende periode. Over de ontbrekende zondagen is geen nadere informatie bekend. Een volledig (be-knopt) overzicht van de kerkdiensten vindt u deze keer op de bladzijde 27.

Zondag 1 september gaat het over gastvrijheid naar aanleiding van Genesis 18, waar Abraham engelen van God te gast krijgt. Wat betekent gastvrijheid voor ons? Wat kunnen we daarin van andere culturen leren?

Zondag 8 september vieren we met elkaar de Maaltijd van de Heer. In het breken van het brood en delen van de wijn gedenken en vieren we het verlossende lijden van Jezus Messias.

Zondag 22 september is de Startzondag. 'Vrede' is het thema van deze dienst aan het begin van de Vredesweek. In deze dienst zullen we afscheid nemen van enkele ambtsdragers en zullen andere gemeenteleden in het ambt bevestigd worden.

zondag 29 september - 'Stilte A.U.B.!' is het thema van deze school- en gezinsdienst met het *Zandvlietcollege*. Muziek op je smartphone, computerspelletjes met zoveel mogelijk geluid, studeren met de radio aan: Het lijkt wel alsof we ons zo veel mogelijk met geluid omringen. Tegelijk gaan we massaal op stilteweek of naar het klooster om de stilte op te zoeken. Wat is er toch met die stilte dat we er bang voor zijn, maar het tegelijk opzoeken? We zoeken mee met Elia op de vlucht in de woestijn (1 koningen 19).

Resultaat Actie Kerkbalans

Namens de wijkkerkenraad en de wijkkerkrentmeesters wil ik graag iedereen hartelijk bedanken die heeft meegedaan aan de *Actie Kerkbalans*. Het resultaat voor de GKO is dat het begrote tekort van € 4.000 terug gebracht is tot ca € 1.000. Helaas is voor de PGG nog niet goed aan te geven hoever het begrote tekort van € 28.000 is terug gebracht. Dit komt door wijziging van het geautomatiseerde systeem voor de ledenregistratie, waardoor de gegevens nog niet helemaal beschikbaar zijn. In het volgende nummer van *Samenspel* hopen wij daar meer over te kunnen zeggen. Dan willen wij ook nog wat meer informatie geven over het verloop en de evaluatie van de actie.

Niet alleen de gevers willen wij bedanken, maar ook de vrijwilligers die met de enveloppen van de *Actie Kerkbalans* op pad zijn gegaan: hartelijk dank voor jullie inzet, zeker gezien het barre winterweer!

Frits Beeftink

Activiteitengids CTK 2013 ~ 2014

Startzaterdag 21 september

VREDE

in de hedendaagse betekenis

Op deze Startzaterdag, die niet alleen het nieuwe activiteitenseizoen inleidt maar ook het begin van de Vredesweek markeert, presenteren wij u een bijzonder programma met als thema:

'Vrede in de hedendaagse betekenis'

Hoe bereik je vrede en hoe koester je het? Met vragen als deze willen wij ons bezig houden. Als gelovige mensen onderling, maar ook met anders gelovigen. Dat is een uitdagende opgave. Tegen deze achtergrond zijn wij van plan contact te leggen met andere godsdiensten in onze stad, bijvoorbeeld een moskee of de Hindoe tempel. Samen met hen gaan we op zoek naar wat ons bindt. We zullen in gesprek gaan over wat vrede betekent in de ontmoeting tussen mensen met een andere religieuze achtergrond.

Wij willen de middag afsluiten met
een *'bijzondere vredessoep'* en een *'traditionele barbecue'*

Het voorlopig programma ziet er als volgt uit:

- 13:30 verzamelen in de kerk en toelichting en kiezen van activiteit
- 14:00 vertrek naar verschillende activiteiten
- 16:30 toast op de kerk
- 17:30 vredessoep en barbecue

Wij vragen iedereen:

- een kleine hoeveelheid groente mee te nemen om in de soep te doen
- voor de barbecue vragen we een vrijwillige bijdrage (€ 12,50)

Commissie Erediensten

Catechese, gespreksgroepen en Bijbelkringen

CATECHESE

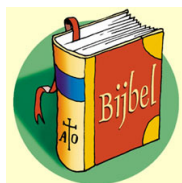
Voor de jongeren in de leeftijd van 12 t/m 18 jaar is er dit jaar weer catechese. We willen drie keer op een zondag bij elkaar komen. Het thema is: 'Waar is het feestje?' In de tijd van de Bijbel kon men goed feestjes vieren en wij natuurlijk ook! Welke feesten werden er dan zoal gevierd?

Natuurlijk zullen we ook nu weer kijken of we er iets praktisch mee kunnen doen, zoals een kerkdienst voorbereiden. De data zijn 6 oktober, 3 november en 24 november 2013 - na de kerkdienst om 11.30 uur.

BIJBEL-/GEBEDSKRING

Eenmaal per maand komt de Bijbel-/gebedskring bij elkaar. In deze kring wordt het Bijbelgedeelte besproken, dat de zondag daarna aan de beurt is. Naast de bespreking van de betreffende Bijbeltekst en het zingen van een paar liederen uit het Liedboek en andere bundels, is er ruimte voor gebed. Er is ruime aandacht voor dankgebed en voorbeden. De kring bestaat uit twaalf leden en wordt geleid door ds. Ruud Stiemer. Wilt u meedoen? U bent van harte welkom! We beginnen op donderdag 19 september om 19.30 uur in één van de zaaltjes van de kerk.

Voor informatie en opgave kunt u terecht bij ds. Ruud Stiemer. 070-382.52.65 of ruudstiemer@christustriumfatorkerk.nl

BIJBEL-/GESPREKSGROEP

Elke eerste dinsdagavond van de maand, beginnende op dinsdag 3 september, praten we van 19.30 – 21 u met elkaar naar aanleiding van het boek Hosea.

WOENSDAGMORGENBIJBELKRING

Elke tweede en vierde woensdag van de maand komt op woensdagmorgen een bijbelstudiegroep bij elkaar. Alleen in september is dat de eerste (4 september) en de vierde woensdag (25 september). Het onderwerp is Genesis.

Voor informatie en opgave voor beide groepen kunt u terecht bij dhr. Aad G. Tulling.

BELIJDENISGROEP

In het dagelijks leven leggen we in ons doen en laten – bewust of onbewust - belijdenis af van ons geloof. Op ons werk, in het vrijwilligerswerk, op school laten we in woorden en daden zien wie wij zijn en in Wie wij geloven. Zo delen we iets van de hoop die in ons is met de mensen om ons heen (1 Petrus 3 : 15). In de belijdenisgroep bezinnen we ons op de vraag naar het christen-zijn in het dagelijkse leven. We doen dat aan de hand van de Apostolische Geloofsbelijdenis. Na de afronding van de serie bijeenkomsten is er gelegenheid – voor wie dat wil – om tijdens een zondagse kerkdienst van zijn of haar geloof te getuigen. Deze openbare belijdenis wordt gevolgd door een zegen met handoplegging door de predikant. Degenen die van hun geloof willen getuigen en nog niet gedoopt zijn, kunnen bij deze gelegenheid de Heilige Doop ontvangen. De belijdenisgroep gaat in oktober 2013 van start. In overleg met de deelnemers zal een startdatum gekozen worden. Voor meer info: ds. Berit Bootsma.

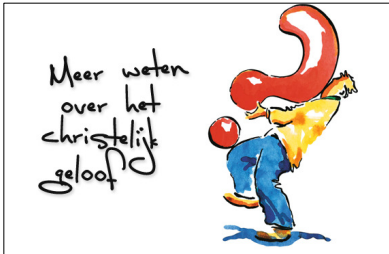
GESPREKSGROEP GELOVEN

Met elkaar de Bijbel openslaan, zorgvuldig lezen, nieuwe verbanden ontdekken en samen bespreken wat de tekst ons te zeggen heeft. Zomaar wat kreten die deze gespreksgroep omschrijven. We spreken af bij iemand thuis en iedere avond wordt door één van de deelnemers voorbereid.

Komend jaar is het thema: 'Wortels en tradities'. In drie blokken van vier bijeenkomsten worden verschillende wortels van ons geloof en de tradities binnen onze kerk blootgelegd.

Blok 1: Jodendom - Blok 2: Avondmaal - Blok 3: Psalmen

De avonden beginnen om 20 u en duren tot ongeveer 22 u. Meer informatie en opgave bij Boudewijn de Jonge, boudewijndejonge@gmail.com.

ALPHACURSUS

Wat zijn de kernpunten van het christelijke geloof? Daarover gaat het in de *Alphacursus*. De *Alphacursus* is speciaal voor mensen die het christelijk geloof willen verkennen of die nieuw zijn in de kerk of die de basiselementen van het christelijk geloof nog eens willen doornemen. De thema's die in de loop van tien bijeenkomsten aan de orde komen zijn o.a.: Wie is Jezus? Waarom is Jezus gestorven aan het kruis? Hoe kan ik zeker zijn van

mijn geloof? De bijbel lezen: waarom en hoe? Bidden: waarom en hoe? Hoe leidt God ons? Wie is de Heilige Geest? Hoe kan ik me verdedigen tegen het kwaad? Hoe zit het met de kerk?

De bijeenkomsten beginnen met een gezamenlijke maaltijd. Daarna volgt een inleiding op het thema. Aansluitend is er gelegenheid om in kleine groepen na te praten en uw vragen te stellen.

De cursus start in september. De avonden beginnen om 18 u met de maaltijd. Om 19.30 u wordt het thema ingeleid, waarna we in groepjes uiteengaan om met elkaar in gesprek te gaan. Rond 21.15 uur wordt de bijeenkomst afgesloten. Voor meer informatie en opgave kunt u contact opnemen met ds. Ruud Stiemer, 070-382.52.65 of ruudstiemer@christustriumfatorkerk.nl. De startdatum wordt in overleg met de deelnemers gekozen. Doet u mee?

EETGESPREKSGROEP: ONTMOETING EN INSPIRATIE AAN TAFEL

Voor wie? Voor ca. 25-45 -jarigen. Wanneer? 1x per maand op dinsdagavond, startbijeenkomst: 24 september 2013. Waar? bij de leden thuis.

Elke maand schuiven de eetgespreksgroepleden aan tafel om gezellig met elkaar te eten en van gedachten te wisselen over aansprekende onderwerpen. Dat kunnen onderwerpen zijn die met het christelijk geloof te maken hebben, maar ook maatschappelijke thema's. In het afgelopen seizoen stonden diverse avonden in het licht van 'Relaties' en 'Geloof'. Er is bijvoorbeeld gesproken over 'Vriend en vijand', 'Contact met God', 'Leven na de dood', 'Geloof en troost' en 'Je ideale kerkdienst'. Op de startbijeenkomst in september zal het programma voor het komende seizoen gezamenlijk worden bedacht, zodat de onderwerpen ook dit jaar weer veel gespreksstof zullen opleveren.

De eetgespreksgroep ontvangt graag nieuwe leden. Als je op zoek bent naar ontmoeting en inspiratie, ben je van harte welkom om mee te eten en mee te praten. Voor meer informatie of een keer oriënterend een avond bijwonen, kun je contact opnemen met Janita van Nes (e-mail: javannes@kpnplanet.nl)

Agenda

(Voor zover niet anders is aangegeven vindt één en ander plaats in de Christus Triumfatorkerk)

Elke donderdag van 13.30 – 16.00 u: Handwerkclub

Elke vrijdag van 13 tot 14 u spreekuur ds. R.E. Stiemer in de kerk.

Elke vrijdag om 18 u: *Maaltijdproject.*

augustus:

- 30 Dining & Wining
31 16.00 u Opening Tentoonstelling Quilts

september:

- ? 18.00 – 21.15 u Alphacursus o.l.v. ds. Ruud Stiemer
(startdatum in overleg met de deelnemers)
3 19.30 – 21.00 u Bijbel-/Gespreksgroep o.l.v. dhr. Aad Tulling
3 19.45 – 22.00 u Evaluatie moderamen
4 10.00 – 11.30 u Woensdagmorgenbijbelkring o.l.v. dhr. Aad Tulling
5 19.45 - 22.00 u Kerkenraad
12 20.00 u Commissie Eredienst
14 10.00 – 17.00 u Open Monumentendag
18 15.00 u Avondmaalsviering centrum Bezuidenhout
19 19.00 u Bijbel-/Gebedskring o.l.v. ds. Ruud Stiemer
21 14.00 - 19.00 u Startzaterdag
24 18.00 u Eetgespreksgroep
24 20.00 u Stuurgroep Haagse Hout/Archipelbuurt
25 10.00 – 11.30 u Woensdagmorgenbijbelkring o.l.v. dhr. Aad Tulling
26 12.30 – 13.15 u Lunchpauzeconcert
26 14.00 u Team Meeleven
27 20.00 u Gespreksgroep *Geloven* o.l.v. ds. Berit Bootsma
De wet en liefde tot God - Deuteronomium 5 - 6 : 8

oktober:

- ? ? Belijdenisgroep o.l.v. ds. Berit Bootsma
(startdatum in overleg met de deelnemers)
? ? Gespreksavonden met als thema 'Het Levensende'
(*Duinzichtkerk, Kruispunt* en *Christus Triumfatorkerk*)
? 18.00 u Eetgespreksgroep (datum in overleg met de deelnemers)
1 19.30 u Bijbel-/Gespreksgroep o.l.v. dhr. Aad Tulling
6 11.30 u Jongeren catechese (12 t/m 18 jaar) o.l.v. ds. Berit Bootsma
8 20.00 u Hanna Rijken: Kennismaking met het *Nieuwe Liedboek*
9 10.00 – 11.30 u Woensdagmorgenbijbelkring o.l.v. dhr. Aad Tulling
10 12.30 – 13.15 u Lunchpauzeconcert
12 15.00 - 17.30 u Ontmoetingsplek voor Jonge Ouders / café *Klieder*
18 20.00 u Gespreksgroep *Geloven* o.l.v. ds. Berit Bootsma
Grote verzoendag en andere feesten - Leviticus 16 en 23
23 10.00 – 11.30 u Woensdagmorgenbijbelkring o.l.v. dhr. Aad Tulling
24 12.30 – 13.15 u Lunchpauzeconcert
30 ? Lezing prof. Carlo Leget over 'Het Levensende' (*Duinzichtkerk*)

november:

- ? ? Belijdenisgroep o.l.v. ds. Berit Bootsma
? 18.00 u Eetgespreksgroep (info: Janita van Nes)
1 19.30 u Filmavond ('Amour' van regisseur Michael Haneke)
3 11.30 u Jongerencatechese (12 t/m 18 jaar) o.l.v. ds. Berit Bootsma
5 19.30 u Bijbel-/Gespreksgroep o.l.v. dhr. Aad Tulling
8 20.00 u Gespreksgroep *Geloven* o.l.v. ds. Berit Bootsma
Sabbat - Exodus 31 : 12-18 en Nehemia 13 : 15-22
13 10.00 – 11.30 u Woensdagmorgenbijbelkring o.l.v. dhr. Aad Tulling
14 12.30 – 13.15 u Lunchpauzeconcert
16 10.00 Bezuidenhoutfestival
22 Dining & Wining (opgave bij ds. Berit Bootsma)
24 11.30 u Jongerencatechese (12 t/m 18 jaar) o.l.v. ds. Berit Bootsma
27 10.00 – 11.30 u Woensdagmorgenbijbelkring o.l.v. dhr. Aad Tulling
28 12.30 – 13.15 u Lunchpauzeconcert
29 20.00 u Gespreksgroep *Geloven* o.l.v. ds. Berit Bootsma
Jesus en het Jodendom - Matteüs 23 : 1-12 en Lucas 13 : 10-17

december:

- ? ? Belijdenisgroep o.l.v. ds. Berit Bootsma
? 18.00 u Eetgespreksgroep (info: Janita van Nes)
3 19.30 u Bijbel-/Gespreksgroep o.l.v. dhr. Aad Tulling
11 10.00 – 11.30 u Woensdagmorgenbijbelkring o.l.v. dhr. Aad Tulling
12 12.30 – 13.15 u Lunchpauzeconcert

januari:

- ? ? Belijdenisgroep o.l.v. ds. Berit Bootsma
? 18.00 u Eetgespreksgroep (info: Janita van Nes)
7 19.30 u Bijbel-/Gespreksgroep o.l.v. dhr. Aad Tulling
8 10.00 – 11.30 u Woensdagmorgenbijbelkring o.l.v. dhr. Aad Tulling
9 12.30 – 13.15 u Lunchpauzeconcert
9 20.00 u Gespreksgroep *Geloven* o.l.v. ds. Berit Bootsma
Lofpsalm - Psalm 100
22 10.00 – 11.30 u Woensdagmorgenbijbelkring o.l.v. dhr. Aad Tulling
23 12.30 – 13.15 u Lunchpauzeconcert
30 20.00 u Gespreksgroep *Geloven* o.l.v. ds. Berit Bootsma
Historische psalm - Psalm 78

OVER DE DATA EN TIJDSTIPPEN DIE BIJ HET TER PERSE GAAN VAN DEZE GIDS NOG NIET BEKEND WAREN, WORDT U NADER GEÏNFORMEERD IN DE HIERNA VOLGENDE EDITIES VAN SAMENSPEL EN/OF VIA DE ZONDAGSBRIEF.

Is **bidden**
op de fiets
misschien iets
van **wandelen**
met **God** ?

Visje

Open Kerk

LUNCHPAUZECONCERTEN

Op donderdag 26 september gaat de nieuwe reeks pauzeconcerten van start. Elke tweede en vierde donderdag in de maand zal er van 12.30 u tot ca. 13.15 u in de kerkzaal een concert worden uitgevoerd door studenten van het *Koninklijk Conservatorium*. De toegang is gratis.

SEPTEMBER KUNSTMAAND

Evenals vorig jaar zal ook dit jaar het nieuwe Open-Kerk-seizoen geopend worden met een expositie. Van zaterdag 31 augustus tot zondag 29 september zal Lous Reesink-Luijter haar quilts tentoonstellen. De tentoonstelling is iedere vrijdag en zaterdag te zien van 12 - 14 u. De opening vindt plaats op zaterdag 31 augustus om 16 u. Daarbij wordt muzikale medewerking verleend door het harpenensemble 'Harpoz'. De toegang is gratis.

MAALTIJDPROJECT

Vindt u het leuk om samen met anderen te eten? Houdt u van een goed gesprek aan tafel? Van september tot en met juni openen we elke vrijdagavond onze deuren voor een smakelijke maaltijd. Daarbij wordt u voor € 6,50 een driegangmenü voorgeschoteld. We starten op vrijdag 6 september 2013 De inloop is vanaf 17.30 uur, om 18 uur gaan we aan tafel en rond 19.30 uur sluiten we af. Doet u mee? Meldt u dan aan bij Aad Tulling, agtulling@hetnet.nl. U bent van harte welkom!

OPEN MONUMENTENDAG

Op zaterdag 14 september doet 'ons monument', de *Christus Triumfatorkerk* mee met de *Open Monumentendagen*. Van 10 - 17 u staan de deuren van de kerkzaal open voor publiek. Het thema van dit jaar is 'Macht en pracht'.

BEZUIDENHOUTFESTIVAL

Op zaterdag 16 november wordt voor het vierde achtereenvolgende jaar het Bezuidenhoutfestival georganiseerd. Dit festival biedt de bewoners van onze wijk de mogelijkheid elkaar te leren kennen en kennis te maken met de verschillende organisaties, verenigingen en instellingen die in het Bezuidenhout actief zijn. Tijdens het festival zal een open podium geboden worden voor beeldende kunst en expressie als zang, dans en toneelspel. Hierop kunnen bijvoorbeeld een schoolklas, de schoolband of het ouderenkoor een uitvoering geven. Tevens zullen er marktkramen worden ingericht door de participerende verenigingen, organisaties, scholen en overige instellingen. Naast informatiestands zullen er ook kraampjes zijn waarin hapjes en andere versnaperingen zullen worden aangeboden. De organisatoren zijn het 'Wijkberaad Bezuidenhout' en de Commissie Missionair Diaconaal Project van de *Christus Triumfatorkerk*. Evenals vorig jaar is het Stadsdeelkantoor bereid het festival financieel te steunen. Het festival zal plaatsvinden in en om de *Christus Triumfatorkerk*. Een goede kans voor onze gemeente om daadwerkelijk *Open Kerk* te zijn voor het Bezuidenhout!

Overige activiteiten

DINING & WINING

Ben je nieuw in de wijk, of loop je al een tijdje mee? Het kan goed zijn dat je het leuk vindt om nieuwe mensen te leren kennen. Voor iedereen die zoekt naar een gelegenheid om op informele wijze andere jonge professionals te leren kennen zijn de activiteiten van *Dining & Wining* dé plek.

Data: 30 augustus en 22 november

Informatie en opgave: ds. Berit Bootsma, beritbootsma@ctkerk.nl

FILMAVOND

Op vrijdag 1 november draaien we de Gouden Kalf winnende film 'Amour' van regisseur Michael Haneke. Trouw tot de dood ons scheidt, (mantel)zorg, en al dan niet gewenste euthanasie zijn de thema's die in de film naar voren komen.

Vanaf 19.30 uur staat er koffie en thee klaar en om 20 u start de film. Na afloop praten we met elkaar na onder het genot van een hapje en een drankje. Een vrijwillige bijdrage ter dekking van de onkosten is zeer welkom.

Overige data: vrijdag 7 februari 2014 en vrijdag 11 april 2014

GESPREKSAVONDEN EN LEZING OVER 'HET LEVENSEINDE'

In de gemeenschap van de kerk zoeken wij nadrukkelijk ook de geestelijke dimensie van het leven. Iedere mens kent de dimensie van het geestelijk leven, gelovig of niet. Deze herfst zal in de *Duinzichtkerk* aandacht worden besteed aan de breedte van het gesprek rond het levenseinde. Ook in het *Kruispunt* en de *Christus Triumfatorkerk* zullen gespreksavonden worden gehouden met dit thema. Deze gespreksavonden zullen vervolgens op woensdagavond 30 oktober worden afgerond en in perspectief gezet met een lezing door prof. Carlo Leget in de *Duinzichtkerk*. Nadere informatie volgt in de volgende editie van *Samenspel* en/of in de Zondagsbrief.

ZINGEN EN BIDDEN IN HUIS EN KERK:

EEN KENNISMAKING MET HET NIEUWE LIEDBOEK

In mei is het nieuwe liedboek geïntroduceerd. Hierin staan vele bekende liederen, maar er zijn genoeg nieuwe liederen om aan te leren. Deze liederen zijn afkomstig uit diverse muziektradities van Psalmen voor Nu tot Iona, Taizé en Gregoriaans.

Op dinsdagavond 8 oktober zal musicus en theologe Hanna Rijken ons kennis laten maken met het nieuwe liedboek en de diverse tradities daarbinnen. Niet alleen via het woord, maar ook door er samen uit te gaan zingen. Bent u nieuwsgierig naar het nieuwe liedboek? Houdt u van zingen? Of wilt u graag wat meer weten over de totstandkoming van het liedboek van iemand die er nauw bij betrokken was? U bent van harte welkom. De avond begint om 20 u en zal gehouden worden in de *Christus Triumfatorkerk*.

ONTMOETINGSPLEK JONGE OUDERS

Op zaterdag 12 oktober zal voor de eerste keer de *Ontmoetingsplek voor Jonge Ouders* haar deuren openen! Deze ontmoetingsplek is bedoel voor ouders met kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar.

Tijdens de ontmoeting willen we ouders de gelegenheid geven elkaar de vraag te stellen 'Hoe doe jij dat nou?'. Over hele praktische dingen, maar juist ook over wat meer fundamentele kwesties in de (geloofs)opvoeding. Wat wil ik

mijn kind meegeven en hoe doe ik dat? Terwijl de ouders hard aan het werk gaan zullen de kinderen bezig gehouden worden in *Café Klieder*.

Tijd: 15.00-17.30 u - inloop vanaf 14.45. Kosten: € 2,50 per volwassene.

Informatie en opgave: ds. Berit Bootsma, beritbootsma@ctkerk.nl

Act for Peace

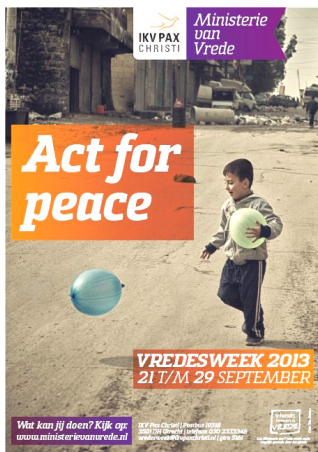
Vredesweek 2013

Ook dit jaar vragen wij weer uw aandacht voor de *Vredesweek* van 21 t/m 29 september 2013.

Bij vredesactivisme denk je niet snel aan Syrië. Er zijn heel veel 'gewone' Syrische burgers die zich inzetten om een eind te maken aan de oorlog in hun land. Voor deze moedige activisten in Syrië vragen we aandacht. IKV Pax Christi ondersteunt lokale burgeracties, waarin gepoogd wordt verschillende religieuze en etnische groepen als gelijken met elkaar te doen samenleven en samenwerken op het gebied van bijvoorbeeld onderwijs en hulp aan vluchtelingen. Middels hun clandestiene verzetskrant *Deraya* berichten zij over hun beweging en bieden zij tegenwicht tegen de officiële pers.

Jan Gruiters, de voorman van IKV Pax Christi, besluit zijn column in het blad *Vrede Nu*, voorjaar 2013, met deze woorden: 'Wereldwijd verlangen miljoenen mensen nog altijd naar vrede. Zij doen een beroep op ons. Om hun verlangen naar vrede te ondersteunen. Om niet machteloos toe te kijken. Om de hoop niet te verliezen. Zij stellen ons

voor de keuze om in onze tijdsbesteding uit te drukken dat wij hun hoop op vrede delen.' Dat kan door aan een of meerdere van de activiteiten mee te doen of daarbij aanwezig te zijn.

Op verschillende plaatsen zijn er van 21 t/m 29 september thema- en discussiebijeenkomsten. Zo zijn er onder meer bijeenkomsten in het *Vredespaleis* (Vredesloop), de tuin van *Paleis Noordeinde* (Vredesfestival), de *Oude Kerk* in Voorburg, en het *Kruispunt*. Verder zijn er vieringen en gebedsdiensten in verschillende kerken.

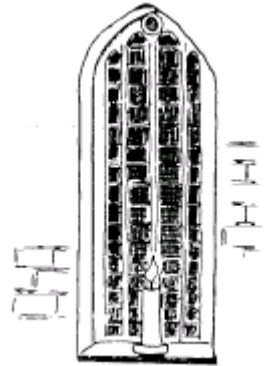
De Vredesweek gaat op zaterdag 21 september om 12 u in *De Schakel* (Leidschenhage) van start en wordt zondag 29 september in de *Martinuskerk* in Voorburg afgesloten met het Vredesconcert.

Het volledige programma ligt in de kerk en staat op: www.ikvpaxchristi.nl

Kerkdiensten

Een beknopt overzicht. Voor nadere informatie zie de rubriek *Van zondag tot zondag (blz. 18)*.

<u>september</u>	<u>Voorganger</u>	<u>Organist</u>
1 10 u	ds. Berit Bootsma	Arie Kraaijeveld
8 * 10 u	ds. Ruud Stiemer	Arie Kraaijeveld
15 10 u	ds. Irma Hoogendoorn	Danny Spaans
22 10 u	ds. Stiemer en ds. Bootsma	Arie Kraaijeveld
29 10 u	ds. Bootsma en ds. Korpelshoek	Theo Tetteroo

* de *Werkgroep Wereldwinkel* is met een stand aanwezig in de hal van de kerk.

Radiogemeente in de Christus Triumfatorkerk

geen informatie

City- en Kompasdiensten:

29 september 2013:

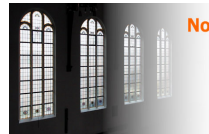
Voorganger: ds. W.L. Pera uit Leersum

Koor: The New Life Singers uit Schiedam

O.I.V.: Robert H. Vorwald

Piano: Pianist Damir Vlaskalic

Orgel: Jaap Mol

Noorderkerk Den Haag

Doop

**De eerstkomende doopzondag
in onze kerk is:**

**zondag 10 november
voorganger: ds. Ruud Stiemer**

Wilt u van deze mogelijkheid gebruikmaken dan kunt u (graag minimaal vier weken van tevoren) contact opnemen met ds. Stiemer.

Naam & Faam

Beroemd worden is (g)een kunst. Sommigen lijken er aanleg voor te hebben. Anderen worden het tegen wil den dank. Weer anderen willen het dolgraag, maar zinken onopgemerkt weg in vergetelheid. De vraag is dus: hoe word je beroemd? Kun je een cursus volgen 'Beroemd worden in zeven stappen'? Ach, eigenlijk kun je zelf wel verzinnen hoe je naam kunt maken. Door bijvoorbeeld iets bijzonders te creëren; denk maar aan de heer Eiffel en z'n toren. Een mooie formule opstellen: Pythagoras ($a^2 = b^2 + c^2$) en Einstein ($E = mc^2$). Iets nuttigs uitvinden: Madame Curie (radioactiviteit) en Fleming (penicilline). Door als eerste ergens te zijn: Hillary (Mount Everest) en Armstrong (de maan). Zelfs door een enorme stommiteit kun je het ver schoppen: Van Speijk (onze eerste 'luchtvaartpionier'). Je kunt ook iets heel uitzonderlijks doen, zoals Simon de Pilaarheilige. Als je van koninklijke bloede bent en oorlog hebt gevoerd, landen hebt veroverd, een fraaie graftombe hebt gebouwd of je land erg vooruit hebt geholpen, gooi je ook hoge

ogen. Denk maar aan farao Toet Ank Amon, koning Salomo en tsaar Peter de Grote. Het makkelijkste is als je een bekend persoon in je stamboom hebt, daar kun je mooi op teren. Zo woont er in Londen een meubelmaker die vorig jaar heel bekend is geworden als nazaat van koning Richard III (zie hiernaast). Bij de aanleg van een parkeerplaats elders in het land trof men een geraamte aan, waarvan werd verondersteld dat wel eens van Richard III kon zijn; de koning die al zes eeuwen 'zoek was'. Hij sneuvelde in 1485 in de slag bij Bosworth (z'n kroon werd onder struikgewas gevonden....) De meubelmaker wist dat hij een verre nazaat was en door de vondst van het geraamte kon de afstamming bewezen worden aan de hand van het DNA-profiel. De koning krijgt nu alsnog een praalgraf en de meubelmaker is ineens een bekende Engelsman!

In alle bescheidenheid verklap ik een geheim: ik kan ook bogen op een bijzondere afstamming. Ik heb dat zwart op wit en wel in de Bijbel. Mijn achternaam komt daarin voor. Dat is toch niet niks! Dat het tot nu toe nauwelijks iemand is opgevallen, neem ik niemand kwalijk, het is ook zo'n klein naampje. Het zit zo. In het evangelie van Lucas is het geslachtsregister van Jezus vermeld; een lange rij namen met 'de zoon van ...', de zoon van ..., de zoon van' In de Statenvertaling luidt het laatste deel van de opsomming: (koning) David ...Boaz ... Juda, Jakob, Izak, Abraham ...Falek ... **Sala** ... Sem, Noe, Lamech, Mathusala, Enoch, Jared, Malaleel, Kaïnan, Enos, Seth en Adam. Helaas is de naam 'Sala' in latere vertalingen 'Selach' geworden Jammer! Ik moet ermee leren leven dat beroemdheid voor mij toch niet is weggelegd.

Zo pas viel de naam van Henoch (Enoch); ook een beroemd figuur. In meerdere opzichten moet hij een bijzonder mens zijn geweest. Van hem wordt gezegd dat hij 'wandelde met God', nu vertaald met: hij 'leefde in nauwe verbondenheid met God'. Ook staat er dat 'God hem 'wegnam'; hem werd het sterven bespaard – iets om jaloers op te zijn! Dat 'wegnemen' was overigens toen Henoch pas 365 jaar oud was. Dat was relatief jong, want zijn zoon Mathusala (Methusalem) werd bijna duizend jaar oud (waardoor hij nu nog spreekwoordelijk is) Velen voor en na hem bereiken leeftijden van vele eeuwen. Die hoge leeftijden waren volgens de uitleggers een teken dat God de mensen goed gezind was, al was het mensdom tot zonde vervallen en z'n eigen weg gegaan. Wat levenslengte betreft, is het sindsdien bergafwaarts gegaan. Mozes heeft het al over 70 jaar voor de sterken en 80 jaar voor de zeer sterken. Na een periode dat een mens

gemiddeld maar 30 of 40 jaar leefde, zijn we nu, althans in de landen die niet geteisterd worden door oorlog, armoede en ondervoeding, weer terug op die 70 à 80 jaar (uiteraard met uitschieters naar beneden en naar boven). Onlangs mocht ik 73 worden, dus mag ik me rekenen tot 'de sterken' en daarmee voel ik mij bevoorrecht. Dat wil wel zeggen dat ik het beste deel van m'n leven achter de rug heb. Maar moet ik nu gaan nadenken en sparen voor een monument te mijner nagedachtenis? Voor het bouwen van een piramide of een Tah Mahal-achtig mausoleum ben ik al te laat en de bankrekening is sowieso niet toereikend. Iets als de tombe van Napoleon?; dat vind ik niet origineel genoeg. In onze vakantie zijn we een grafmonument tegengekomen dat ons erg aansprak. Het dateert van rond 625 AD. Men vermoedt dat dit het graf van de Angelsaksische koning Raedwald is. Nooit van Raedwald gehoord? Tot voor kort wij ook niet. Dat komt omdat dat volk het schrift niet kende en als je je geschiedenis niet vastlegt, moet je het doen met het doorvertellen van verhalen. Maar verhalen verwateren op den duur en raken steeds meer vergeten. Dat overkomt ook beroemde vorsten als Raedwald. Gelukkig zijn enkele feiten wel overgeleverd. Naar verluidt, is deze vorst op een gegeven moment christen geworden toen hij een tijdje in Kent verbleef. Bij zijn terugkeer naar

Oost-Anglia had hij er echter geen bezwaar tegen dat naast het christendom ook de traditionele heidense Anglo-Saksische godsdienst beleden werd. Hij was kennelijk een rekkelijk type, geen fijnslijper. Het bijzondere is dat hij is begraven in een scheepsgraf. Dat kwam tevoorschijn bij het afgraven van een grafheuvel bij Sutton Hoo, Suffolk, East-

Anglia, Engeland. Aan het begraven van deze 'grote vorst' werd een 27 meter lang eikenhouten schip opgeofferd (wat een kapitaalvernietiging!) Over het middendeel van de romp werd een stevig houten bouwsel opgericht, een soort tuinschuur, waarin het stoffelijk overschot van de koning werd gelegd, mét rijke grafgiften: een wapenrusting met schild, harnas, helm en zwaard, verder nog sieraden, schalen, lepels en een harp. Vervolgens werd dat 'dodenhuis' en ook gedeeltelijk het schip, bedekt met een dikke laag aarde. Zodoende ontstond een grafheuvel met als bijzondere kenmerk dat de boeg en de achtersteven van het schip ter weerszijden daaruit staken. Daaraan kon je zien hoe groot koning Raedwald geweest moet zijn! Voor de gewone mensen moet dit een ontzagwekkende aanblik zijn geweest, dat graf van zo'n groot iemand, samen met de heuvels van andere grootheden. Door het gewicht van de grafheuvel en het wegrotten van het hout is het dodenhuis na verloop van tijd ingestort, waardoor de heuvel ook een stuk lager werd. Van het schip, de koning, en al het andere organische materiaal is door de hoge zuurgraad van de grond niets teruggevonden. Alleen de metalen voorwerpen en onderdelen, zoals de schroeven waarmee de huidgangen van het schip aan elkaar en de spanten bevestigd waren, hebben ons teruggeleid naar de toen zo roemruchte en machtige koning Raedwald.

Roem is zo betrekkelijk, dat blijkt maar weer. Jeremia merkt terecht op: *Wil iemand zich op iets beroemen, laat hij zich erop beroemen dat hij Mij kent, inziet dat Ik, de HEER, dit land liefde schenk, rechtvaardigheid en recht, want daar schep ik behagen in – spreekt de HEER.*

Adriaan Sala

Ga met God en hij zal met je zijn

Nieuwe Liedboek 416

Op zondag 4 augustus zongen we als slotlied 'Ga met God en Hij zal met je zijn'. Door de organist van een gemeente waar ik als gastvoorganger de dienst leidde, werd ik gewezen op dit lied. Het raakte me vanaf het begin door de combinatie van de tekst en de melodie. Kennelijk hebben meer predikanten dit, want een korte zoektocht op internet leerde mij dat dit een populair slotlied lijkt te worden.

Dit lied is de Nederlandse vertaling (door Gert Landman) van het Amerikaanse gezang 'God be with you till we meet again'. Het origineel is in de 19^e eeuw geschreven door Jeremiah Rankin, pastor in Washington D.C. Hij kwam op de gedachte dit lied te schrijven toen hij in een etymologisch woordenboek las dat het Engelse woord 'Goodbye' is afgeleid van 'God be with you'. In zijn tijd wisten de meeste mensen al niet meer dat dit alledaagse woord deze achtergrond had. Hiermee had Rankin een mooie afsluiting gevonden om zijn gemeente mee de week in te sturen.

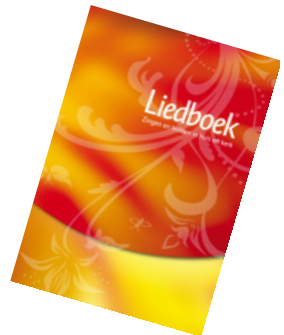
Dat is hoe wij het op 4 augustus hebben gezongen. Als een lied om de week mee in te gaan, tot we elkaar weer ontmoeten. Zeker in een periode waarin veel mensen op vakantie zijn pastte het goed. Het is een zegenlied, een lied vol hoop dat God met je zal zijn. Een mooiere conclusie van een dienst over 'Hoop' kon ik niet vinden.

Ds. Berit Bootsma

TOELICHTING ARIE KRAAIJEVELD (ORGANIST)

De muziek is geschreven door de bekende Engelse componist en dirigent Ralph Vaughan William (1872-1958). Het lied ademt ook echt de sfeer van een Engelse hymne. Opmerkelijk aan dit lied is dat de eerste en laatste regel eenstemmig zijn genoteerd en de tweede en derde regel vierstemmig. De reden is mij onbekend. Mogelijk heeft het iets te doen met het aanbrengen van een accent binnen de melodie en tekst. Dit wordt ook nog eens versterkt doordat de eerste en laatste regel zowel qua melodie als tekst aan elkaar gelijk zijn. Zing je dit lied met de gemeente of met een koor zoals het is genoteerd, dan waan je je waarschijnlijk snel in een uitzending van *Songs of Praise*.

1 Ga met God en Hij zal met je zijn,
 jou na - bij op al je we - gen
 met zijn raad en troost en ze - gen.
 Ga met God en Hij zal met je zijn.

2. Ga met God, en Hij zal met je zijn: bij gevaar, in bange tijden, over jou zijn vleugels spreiden. Ga met God, en Hij zal met je zijn.

3. Ga met God, en Hij zal met je zijn: in zijn liefde je bewaren, in de dood je leven sparen. Ga met God, en Hij zal met je zijn.

4. Ga met God, en Hij zal met je zijn, tot wij weer elkaar ontmoeten, in zijn naam elkaar begroeten. Ga met God, en Hij zal met je zijn.

Zomaar een wijsheid ...

Als je geheimen aan de wind onthult, verwijt hem dan niet dat hij ze doorvertelt aan de bomen.

Kahlil Gibran

Heeft u het ook geroken?

Zo begon ds. Ruud Stiemer kort geleden de dienst. Wat hij daarmee bedoelde was niet helemaal duidelijk. Misschien doelde hij op een vreemde lucht die in de kerk hing. Zweetlucht? Zou zo maar kunnen. De twee voorgaande weken waren namelijk erg warm en juist in die weken ging een ploegje enthousiastelingen stevig aan het werk. De zalen waarin zondags de crèche en de kindernevendienst hun onderkomen vinden, waren aan een opknabbeurt toe, evenals het gangetje en de toiletten naast de

crèche. En dat moest gebeuren in de weken dat de verhuur van de zalen op een laag pitje staat. In die warme zomerweken dus. Wie heeft de kruiskop-schroevendraaier? Waar is mijn platte kwast voor oranje lak? Wilma, moet dit ook paars worden? Van wie is dit? Gooi weg! Jan, weet jij hoe dat los moet? Waar is Adriaan? Heb je al een klant Riet? Is de koffie al klaar? Pas op Frits, daar staat nog spanning op! Er is een ladder zoek, wie heeft 'm? *Het Theater van de Lach* kent u misschien nog wel? Overall lopen mensen heen en weer, komen uit deuren en verdwijnen weer. Georganiseerde chaos. Net als bij een theaterklucht werd ook hier veel gelachen, of kon je een zucht van ellende horen, en een heel enkele keer zelfs een vloek. Hoe moet dat goed komen, dachten we wel eens. Maar gelukkig ... eind goed, al goed. De ontknoping mag best verrassend worden genoemd. Alles weer schoon, frisse kleuren op de muren, deuren strak in de lak, nieuwe vensterbanken. Gaat u zelf maar eens kijken. En het sterke van deze klucht was ook dat die eindigde met een zogenaamde 'cliffhanger': er komt een vervolg.

Veel minder chaotisch, maar zeker zo belangrijk was het bijwerken van de dooprol in de kerkzaal en het hoognodige onderhoud aan de raamkozijnen, buiten aan de parkeerplaats. De klussers waren het lang niet altijd met elkaar eens, wat soms tot hilarische discussies kon leiden. Maar over één ding waren we het eens: het was hard nodig! Een gebouw van 50 jaar, dat bovendien genomineerd is als monument, verdient goed onderhoud! Als u dit leest zal de ergste lucht wel zijn verdwenen uit de kerk. Was het inderdaad zweetlucht? Of bedoelde Ruud misschien de toen nog hier en daar natte

verf? Ach, wat maakt het uit? Het één hoort bij het ander. En plezier hebben we in elk geval wel gehad.

Wouter Müller

PS: er waren zeker ook foto's van dames die flink meewerkten, maar allemaal stonden ze met hun rug naar de fotograaf; zo hard waren ze aan het werk.

Zo veel mensen

Zo veel mensen, zo veel meningen; In deze rubriek willen we zoveel mogelijk gemeentelieden aan het woord laten met hun mening over onderwerpen die spelen binnen de CTK of op het gebied van het geloof.

In de kerkdiensten wordt (te) lang en (te) veel gebeden (1)

n.a.v. de preken-serie van ds. Berit Bootsma met als thema *Gebed*

Allereerst: de kerk is een gebedshuis voor de geloofsgemeenschap! Het is daarom juist goed dat er in de kerk gebeden wordt en dat er veel gebeden wordt. Want daarmee wordt tegemoet gekomen aan één van de belangrijkste taken van kerk-zijn: bidden.

Ten tweede is het belangrijk om samen te bidden als geloofsgemeenschap. Zo laten we aan elkaar merken wat er zich in ons leven afspeelt. Het maakt mogelijk dat wij delen in elkaars zorgen. Deze zorgen leggen wij vervolgens als gemeenschap voor aan God. Daarnaast kunnen zij ook aanleiding zijn om elkaar bij te staan waar mogelijk. Wij worden, zeg maar, een stukje meer gemeenschap door het delen van onze zorgen en in het voorleggen van deze zorgen aan God.

Ten derde is het belangrijk om te leren bidden. Waar leer je bidden? De meesten van ons hebben leren bidden als kind via hun ouders. In de huidige tijd kunnen wij daar echter niet meer van uitgaan. De kerk, en de kerkdienst in het bijzonder, is een zeer geschikte plaats om te leren bidden. Het gebed wordt er voorgedaan en kan nu nagevolgd worden.

Van te lang of te veel bidden tijdens kerkdiensten is alleen sprake wanneer om onzinnige of overbodige zaken gebeden wordt. Het onzinnige gebed is per definitie te lang en het overbodige gebed per definitie te veel.

Arie Jan van der Bom

In de kerkdiensten wordt (te) lang en (te) veel gebeden (2)

n.a.v. de preken-serie van ds. Berit Bootsma met als thema *Gebed*

Ik heb niet zo'n duidelijke mening over de hoeveelheid gebed in een dienst. Wel vind ik het erg mooi dat tijdens het *Onze Vader* de kerkklok wordt geluid; zeker sinds Ruud vertelde dat dit ook is zodat de mensen die niet naar de kerk kunnen komen, weten dat op dat moment het *Onze Vader* wordt gebeden. Sowieso vind ik het altijd heel mooi en belangrijk om dit gebed te bidden; er zit eigenlijk alles in van het geloof. En met de klokken op de achtergrond is dat voor mij altijd wel een speciaal moment.

Linda van Houwelingen

Geloven met een glimlach (1)

n.a.v. de meditatie onder dezelfde titel van ds. Berit Bootsma (Samenspel no. 6)

Soms kan ik de voorganger niet volgen, soms begrijp ik er totaal niets van...

Soms dwalen mijn gedachten af, soms ga ik pilaren of orgelpijpen tellen....

Soms komt de orgelist niet aan begeleiden toe, soms speelt hij hard of zit hij er naast.... Maar altijd volgt het belangrijkste van de hele kerkdienst en dat is de zegen; vooral de oudtestamentische bedezegen heeft mijn voorkeur:

De HEERE zegene u en behoede u,

de HEERE doe zijn aanschijn over u lichten en zij u genadig,

de HEERE verheffe zijn aangezicht over u

en geve u vrede.

Dan lach ik: **AMEN**

Cees van Veen

Geloven met een glimlach (2)

n.a.v. de meditatie onder dezelfde titel van ds. Berit Bootsma (*Samenspel* no. 6)

Vroeger was er kinderkerk, kleine Janneman had met goed gevolg de kindercrèche en kleuteropvang doorlopen. Zijn ouders vonden hem oud genoeg om de kinderkerk te gaan bezoeken. Hier was Janneman het niet helemaal mee eens, het zich begeven naar voren in de kerk, om dan in processie achter de brandende kaars naar een nevenvertrek te gaan en zijn ouders alleen achter te laten, dat zag hij helemaal niet zitten. Hij vroeg honderduit en kreeg uitgebreid antwoord. Tenslotte had Janneman nog een vraag en afhankelijk van het antwoord zou hij beslissen al of niet naar de kinderkerk te gaan. De vraag luidde: Is er ook een klein domineetje in de kinderkerk?

Cees van Veen

Het gebed in de kerkdienst

In de zomer stond in een aantal diensten het gebed centraal. De ruimte ontbrak toen om in te gaan op de functie van het gebed in een kerkdienst. Het verschijnen van een nieuwe editie van *Samenspel* geeft de ruimte om aan dit onderwerp meer aandacht te besteden.

In de liturgie zijn een aantal gebeden opgenomen, die ieder hun eigen functie hebben. Het eerste gebed ontgaat de meeste kerkgangers, namelijk het **consistoriegebed**. Dit wordt kort voor het begin van de dienst uitgesproken door

de ouderling van dienst, in aanwezigheid van de predikant, diaken en collectant. Dat de ouderling dit gebed uitspreekt geeft aan dat predikant geen solist is, maar dat hij of zij zich gedragen mag weten door de kerkenraad en de gemeente als geheel. Er wordt gebeden om inspiratie en zegen voor allen die betrokken zijn bij de dienst.

De kerkdienst zelf begint met een groet, bemoediging en **drempelgebed**. Deze drieslag markeert de overgang van het dagelijkse leven naar de concentratie van de kerkdienst. Iedere kerkganger moet als het ware even losgemaakt worden van waar hij of zij mee bezig is. Hierdoor kan een heilzame afstand ontstaan en kan men zich concentreren op dat wat gaat komen. Het bepaalt ons bij het feit dat wij in Gods Naam bij elkaar zijn, dat wij op zijn hulp mogen rekenen en ons gebed is dat we door Hem worden aangesproken.

In de opzet van de kerkdienst, zoals wij die meestal volgen, word vervolgens het **gebed om ontferming** gebeden. Eigenlijk is hier niet eens echt sprake van een gebed, al lijkt het daar vaak wel op. In het gebed om ontferming, of Kyrië zoals het ook wel wordt genoemd, laten wij de noodkreten van miljoenen anderen op deze wereld naar God opstijgen. Het is een klaagzang die wij verwoorden namens al die mensen die niet meer de moed of de kracht hebben om dat zelf te doen.

Officieel eindigt deze klaagzang niet met een Amen, maar gaat ze gelijk over in een loflied, het Gloria. In één beweging uiten we onze zorgen over de wereld én doen we een beroep op Gods belofte dat Hij niet loslaat wat Hij ooit gemaakt heeft. Het één kan niet zonder het ander. Je beklagt je, omdat je nog hoop hebt dat het anders kan. Aan de

andere kant is de hoop op Gods trouw nodig omdat er nog ontzettend veel geleden wordt op deze wereld.

Na deze voorbereiding is het tijd om de Bijbel te openen. Dat is niet hetzelfde als een willekeurige roman of detective gaan lezen. We delen allemaal in de ervaring dat de Bijbel een weerbaarstig boek is. Om te gaan begrijpen wat een tekst ons, in deze tijd en onder onze omstandigheden, te zeggen heeft, is studie en inspiratie nodig. Die studie wordt overgelaten aan de predikant. Voor de inspiratie wordt gebeden tijdens het **gebed om verlichting met de Heilige Geest**. Want niet alleen de voorganger kan die Geest goed gebruiken, maar ook de kerkganger die bemoedigd wil worden of denkvoer voor de week wil meekrijgen. Daarom wordt in dit gebed gebeden of God harten en oren wil openen voor wat Hij te zeggen heeft.

Aan het einde van de dienst, vlak voor het slotlied en de zegen, is er plaats voor de **dankzegging, voorbede, stil gebed en Onze Vader**. Nadat er veel is gebeden, is het goed om stil te staan bij wat we van God hebben ontvangen. We mogen Hem danken voor de zegeningen in ons leven en het leven van de gemeente. Vaak is dit een wat ondergeschoven kindje vanwege de vele nood in de wereld en ons leven.

De voorbede is het gebed van de gemeente en voor de gemeente. Hierin wordt gebeden voor de wereld, de regering en de kerk, waarbij de gebeurtenissen van die week worden meegenomen. Tijdens dit gebed wordt er ook gebeden voor het persoonlijk wel en wee van gemeenteleden en de mensen met wie zij zich verbonden voelen. Hiervoor kunnen gemeenteleden zelf hun voorbede inbrengen, via het voorbedeschrift boven aan de trap.

Daarna volgt een stilte voor persoonlijk gebed. Deze gebedstijd geeft de ruimte voor een gesprek(je) met God over die zaken of personen waar je het alleen met Hem over wilt hebben. Dit alles wordt afgesloten met het gezamenlijk bidden van het *Onze Vader*. Het gebed van de gemeente, waarin wij onze hoop vestigen op God en de komst van zijn koninkrijk van vrede.

Iedere keer als in de kerkdienst gezegd wordt "Laat ons bidden" gebeurt dat met een reden. We zoeken contact met God en proberen ons door Hem aangesproken te voelen in de teksten die we horen of de liederen die we zingen. In de loop van een kerkdienst gaat dat steeds heen en weer.

Misschien kun je de kerkdienst nog het beste vergelijken met stijldansen. Iedere dans kent zijn eigen basispassen, waar eindeloos op gevarieerd kan worden. Zo is de volgorde van de elementen in een dienst de basis van onze dans met God op zondag. Een dans die ons hopelijk de week door laat zweven, samen met God.

Ds. Berit Bootsma

Giften

Via ds. Berit Bootsma:

voor de wijkkas	€ 50,-
voor de wijkkas	€ 10,-
voor het Bloemenfonds	€ 10,-

Via Nettie Witte:

van mevrouw S. Voor de Wijkkas € 50,-

Hartelijk dank!

Hoop

Diep in onszelf dragen wij de hoop.
Als dat niet het geval is,
is er geen hoop meer.

Hoop

is een kwaliteit van de ziel
en hangt niet af
van wat er in de wereld gebeurt.

Hoop

is niet voorspellen
of vooruitzien.
Het is een gerichtheid van de geest,
een gerichtheid van het hart,
voorbij de horizon verankerd.

Hoop

in deze diepe en krachtige betekenis
is niet hetzelfde als vreugde
omdat alles goed gaat
of bereidheid je in te zetten
voor wat succes heeft.

Hoop

is ergens voor werken
omdat het goed is,
niet alleen
omdat het kans van slagen heeft.

Hoop

is niet hetzelfde als optimisme.
Evenmin de overtuiging
dat iets goed zal aflopen.
Wel de zekerheid dat iets zinvol is
ongeacht de afloop, het resultaat.

Vaclav Havel, schrijver en eerste president van Tsjechië † 18-12-2011

Reidans

Een rubriek waarin de lezers de gelegenheid krijgen hun verhaal te laten rondzingen in de gemeente. Een beetje te vergelijken met de wave: de één steekt de ander aan, tot we de hele gemeente rond zijn. Deze keer: fam. Jobsen/v.d. Jagt

Vertel eens ...? Gelukkig zijn wij met zijn drieën, dan valt er al wat meer te vertellen. En bovendien houdt Tom ons met zijn twee jaar behoorlijk 'bezig' maar wel op een erg leuke manier, wij zijn in ieder geval gek op hem! Tom is wel de enige echte 'Hagenaar' van ons drieën. Peter is een echte Zeeuw en Juliette komt uit Woudenberg. We zijn hier op 7 mei 2011 komen wonen in de 2^e De Carpentierstraat. Juliette was op dat moment twee weken later uitgerekend, dus we waren net op tijd 'over'. Hiervoor woonden we in de binnenstad van Utrecht in een tweekamerappartement, dus dat was met Tom er bij wel wat krap geweest... Bovendien heeft het Bezuidenhout natuurlijk het grote voordeel van het strand én het Haagse bos dichtbij, heerlijk is het om even uit te waaien op het strand of juist onder de ruisende bomen door te lopen in een bos midden in de stad. Onze meeste vrienden wonen in Utrecht dus dat is minder handig, maar in een andere stad wonen heeft ook zijn voordelen. We vinden het erg leuk om samen met Tom onze nieuwe woonplaats te verkennen.

Juliette werkt als advocaat bij het grootste advocatenkantoor van Den Haag als specialist op het gebied van bestuursrecht en de juridische kant van de gezondheidszorg. Een leuke baan met zaken die vaak in het hart van de actualiteit staan. Peter werkt als adviseur bij een onderzoeks- en adviesbureau in Amsterdam en gaat op en neer met de trein. Daar houdt hij zich met name bezig met vraagstukken op het gebied van ruimtelijke ordening, politiek en de relatie tussen burger en overheid. We werken allebei vier dagen om zo genoeg tijd voor Tom te hebben, maar klappen de laptops 's avonds ook geregeld open. Maar daarna wel graag een lekker glaasje wijn drinken, want we zijn allebei grote wijnliefhebbers. Dat we deze zomer naar de Elzas op vakantie zijn geweest was dan ook zeker geen toeval, we hebben aardig wat flessen geproefd en mee terug naar Nederland genomen.

Toen de verhuisdozen waren weggewerkt en we met Tom een beetje een ritme hadden gevonden, wilden we ook op zoek naar een kerk in onze nieuwe woonplaats. Ook omdat we juist tijdens de bijzondere periode van verhuizen en de geboorte van Tom de nabijheid van God in ons leven hebben ervaren, misschien wel meer dan daarvoor. Peter was actief lid van de *Domkerk* in Utrecht, maar Juliette voelde zich daar wat minder thuis. Bij de *Christus Triumfatorkerk* hebben we daarentegen allebei een goed gevoel. Juliette kwam van haar eerste avond *Wining and Dining* meteen pas om half twee thuis, een goed teken! Ook de cursus *Werk en Balans* heeft ze als heel positief en gezellig ervaren.

Dat is iets over onszelf, maar wat houdt ons bezig? Allereerst het drukke bestaan van twee banen in een tijd van economische crisis en de zorg voor Tom. Maar ook de wens om niet alleen te willen leven voor jezelf en je eigen kleine kring. Naar de kerk gaan helpt om je naaste niet uit het oog te verliezen en biedt een moment van bezinning. Juist in een druk leven is het goed om te proberen dat moment steeds te pakken. De boodschap van het Evangelie is een perfect tegenwicht voor een wereld waarin mensen steeds meer op basis van status en inkomen worden afgerekend en de tegenstellingen tussen mensen steeds meer worden uitvergroot. Voor God mag iedereen er zijn en dat is een prachtige waarheid in deze tijd.

Uit de kerkenraad

van mei en juni 2013

- Naast de opening van de kerkenraadsvergaderingen met bijbellezing en gebed, wordt ook met een stukje **inhoudelijke bezinning** begonnen.

In de mei-vergadering leest Berit uit Inspiratiemagazine *Geloven in Nederland*, een artikel voor met als opschrift 'Mij zal niets ontbreken'. In dit artikel gaat het over het zoeken van mensen naar geluk en zingeving.

In de vergadering van juni legt Ruud de vraag voor welke rol muziek en zang in het eigen geloofsleven spelen, naar aanleiding van het gelezen Bijbelgedeelte (Psalm 150). Uit de reacties komt naar voren dat bij het zingen c.q. horen van een lied of muziekstuk nogal eens beelden uit het verleden naar boven komen; herinneringen aan een overleden dierbare, gedachten aan de jeugdijaren waarin het lied werd geleerd; het gebruik om 's zondags bij het orgel of de piano samen psalmen, gezangen en andere geestelijke liederen te zingen. Muziek wekt een stemming op of ondersteunt de stemming die men op dat moment heeft. In muziek kun je emoties kwijt.

In de kerkdienst is de samenzang een wezenlijk onderdeel. Om samen God lof toe te zingen en Hem te eren met ons lied, schept een gevoel van verbondenheid. De cantorij evenals de cantor-organist van voorheen, Jaap Hagg, worden ook nog altijd erg gemist.

- Ook dit jaar was het door barre winterse omstandigheden voor de lopers een zware opgave om de brieven voor de **Actie Kerkbalans** uit te zetten en weer op te halen. Het wordt ook steeds lastiger om voldoende vrijwilligers te mobiliseren. Overwogen zal worden om een andere periode te kiezen, bijvoorbeeld in het najaar, wanneer ook de begroting voor het volgend jaar wordt opgesteld en duidelijkheid gaat ontstaan welk tekort wordt voorzien.

Besloten wordt om:

- a. leden die niet actief zijn en niet reageren op de Actie Kerkbalans voortaan niet meer te benaderen, maar hen als "passief lid" te registreren .
 - b. actieve leden voortaan zoveel mogelijk digitaal te benaderen. Degenen die niet met internet willen of kunnen werken, blijven op dezelfde manier benaderd worden als tot nu toe.
 - c. passieve leden die hebben aangegeven niet uitgeschreven te willen worden doch verder geen contact met de kerk wensen, ontvangen eenmaal in de drie jaar nog een pastorale brief.
- Een jaarlijks terugkerend punt bij het bespreken van de **financiën** is het tekort van het PGG-deel en hoe dat terug te brengen. De toezeggingen die bij de Actie Kerkbalans zijn gedaan, geven in dit opzicht reden tot zorg. Een werkgroepje van de beide kerkrentmeesters aangevuld met Boudewijn de Jonge, gaat zich daarover buigen en zal proberen met voorstellen te komen. Bij het GKO-deel wordt eenmaal per jaar met de Actie Kerkbalans aandacht gevraagd voor de financiële bijdrage, maar bij de PGG gebeurt dit op meer momenten. Het is de vraag of het resultaat opweegt tegen de tijd en kosten die erin gestoken worden. Uit reacties blijkt ook dat dit bij gemeenteleden irritatie oproept. Ook dit punt zal de zojuist ingestelde werkgroep onderzoeken. De PGG heeft een concept voor een nieuwe plaatselijke regeling vastgesteld. Daarin heeft men vooral enkele organisatorische veranderingen verwerkt. Een daarvan betreft de benoeming en samenstelling van het college van kerkrentmeesters. In de

nieuwe situatie zal er vanuit elke combinatie een kerkrentmeester van dit college deel gaan uitmaken, net als dit bij de GKO al jaren het geval is. Het is de bedoeling dat de wijkgemeenten uiterlijk eind oktober op dit concept reageren.

- Een commissie bestaande uit Wilma Beeftink, Ineke Mink en Geert Henk Wijnants, heeft een aantal rondes in en om het gebouw gemaakt voor een **inventarisatie van verbeteringen aan het kerkgebouw** die nodig dan wel wenselijk zouden zijn. Bij iedere ruimte zijn wel verbeterpunten gevonden, waarvan de kosten uit het Verjaardagsfonds worden betaald. Op voorstel van de commissie wordt besloten om in de vakantieperiode alvast een aantal zaken te laten uitvoeren door een ploeg vrijwilligers. Het betreft de crèche en de daaraan grenzende hal en toiletgroep en de zaal naast de keuken. Het doel is om het geheel weer een fris en modern aanzien te geven en ook meer eenheid te creëren.
- De **dienst op Hemelvaartsdag** is dit jaar gezamenlijk met de wijkgemeente van de *Noorderkerk* gehouden. Met zo'n zeventig kerkgangers was er een heel behoorlijke opkomst.. De kerkenraad vindt het geen bewaar om volgend jaar binnen de *Combinatie Haagse Hout/Archipel* een gezamenlijke dienst te hebben. Met de *Noorderkerk* zal dan worden afgestemd, of ook zij weer willen aanhaken. In de mogelijkheden voor vervoer naar een ander kerkgebouw dan de eigen kerk zal worden voorzien.
- De **sluiting van een kerkgebouw** heeft grote impact op de gemeente die gewend is om in dat kerkgebouw bijeen te komen, maar tegelijk zijn er zakelijke aspecten die aandacht behoeven. In de *Combinatie Haagse Hout/Archipel* gaat het om de *Vredeskapel* en het *Kruispunt*. Het *Kruispunt* komt met een overzicht van wat er in de komende periode, tot aan de sluiting van het gebouw per 1 juli 2014, moet gebeuren en wat daarvan gezamenlijk kan worden opgepakt. Het is niet alleen een zaak van het *Kruispunt*, maar juist ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid van stuurgroep en wijkkerkenraden om mee te denken en de helpende hand te bieden.
- Binnen de *Combinatie Haagse Hout/Archipel* zijn vijf werkgroepen aan het verkennen op wat voor wijze de **samenwerking tussen de wijkgemeenten** in de toekomst gestalte moet krijgen. De werkgroep predikanten, de werkgroep jeugdouderlingen, de werkgroep diaconie, de pastorale werkgroep en de werkgroep kerkrentmeesters gaan na welke mogelijkheden tot samenwerking er zijn, welke belemmeringen er liggen en hoe daar op een effectieve manier mee om kan worden gegaan. De predikanten hebben een '**Beleidsstuk predikanten**' opgesteld waarin o.a. is opgenomen dat ieder minstens eenmaal per seizoen voorgaat in de andere kerken. Er zal gestreefd worden naar een efficiënt omgaan met menskracht en middelen door bijv. een activiteit op één locatie te houden voor de gezamenlijke wijkgemeenten dan wel op de verschillende locaties hetzelfde programma te doen. Er blijven binnen de combinatie twee kerkgebouwen in gebruik. Elk van deze 'twee brandpunten' zal een herkenbare voorganger hebben. Dat houdt in dat van de beide predikanten die in dienst zijn van de PGG ds. Corrie van Duinen de *Duinzichtkerk* als primaire vierplek heeft en ds. Berit Bootsma de *Christus Triumfatorkerk*. Ds. Ruud Stiemer is in dienst van de GKO, waarbij hij niet alleen predikant is voor de wijkgemeente *Christus Triumfatorkerk* maar ook voor een deel van zijn tijd verbonden is aan de *Noorderkerk*. Binnen de GKO heeft hij officieel ds. Peter Bakker van de *Pax Christikerk* als achtervang. Ook is er overleg geweest over het **jeugdwerk**. Nadat jongeren van beide gemeenten samen naar *The Passion* zijn geweest, doen enkele jongeren van de *Christus Triumfatorkerk* het komende seizoen mee met een gezellige activiteit die door de jeugdouderling van de *Duinzichtkerk* / *Vredeskapel* wordt georganiseerd.

- De **Werkgroep diaconie** heeft een inventarisatie gehouden van wat men in de verschillende kerken aan activiteiten heeft. Paul de Vos meldt dat de door hem uitgedeelde folder van het zomerprogramma, door de collega's van de andere kerken positief werd ontvangen. De wens om dingen samen te doen, is duidelijk aanwezig. Van de zijde van *Kruispunt* was de reactie dat de folder gekopieerd en de daarop volgende zondag aan de kerkgangers uitgedeeld zou worden. De *Duinzichtkerk* heeft zelf altijd één zomerse activiteit en men zou daar proberen om die op de zesde donderdag te plannen.

Wat betreft het project **Jonge Professionelen** gaat een kerkenraadslid van *Kruispunt* meedenken over mogelijkheden om de doelgroep uit Mariahoeve erbij te betrekken. Hoewel niet meelevend, staan er wel jongeren van deze leeftijd bij *Kruispunt* in de ledenadministratie.

- De **ambtstermijn van ouderlingen en diakenen** is vier jaar, waarna zij terstond nog eenmaal voor een periode van vier jaar herkiesbaar zijn. De kerkenraad kan zich vinden in het besluit van het moderamen, dat ambtsdragers er bij de tweede termijn voor kunnen kiezen hun benoeming steeds met een jaar te verlengen. In alle gevallen geldt het maximum aantal van acht jaar.

Door het aftreden van Wim Leenen en Jan Willem Tuinema ontstaat een vacature voor zowel een ouderling als een diaken. Daarnaast moet worden voorzien in de opvolging van twee aftredende kerkrentmeesters, te weten Kees Witte en Geert Henk Wijnants. Met de nog openstaande vacature van jeugdouderling, gaat het in totaal om vijf vacante plaatsen.

Zowel de predikanten als ouderlingen en diakenen zullen eventuele opvolgers benaderen. Via de Zondagsbrief zal een oproep worden geplaatst om namen in te dienen van mensen die men geschikt acht voor het ambt van ouderling, ouderlingkerkrentmeester of diaken.

- De voorraad **verjaardagskaarten** raakt op. Het aantal per post te versturen kaarten wordt steeds groter en per 1 juli zijn de portokosten verhoogd naar € 0,60. Ook hebben sommige gemeenteleden aangegeven geen kaart te hoeven. De kerkenraad gaat akkoord met het voorstel voortaan alleen nog aan kinderen tot 12 jaar een handgeschreven verjaardagskaart te sturen.
- Op zaterdag 25 mei is **het Nieuwe Liedboek** officieel gepresenteerd. De gemeente zal de komende maanden kennis kunnen maken met een aantal van de nieuwe liederen, die op de zondagsbrief worden afgedrukt.
- **Robin ten Hoopen**, stagiair, is op zondag 30 juni a.s. voorgegaan in de dienst. Ruud Stiemer is als zijn stagebegeleider daarbij aanwezig geweest. Een aantal van de aanwezigen is gevraagd om na afloop hun reactie te geven. Eveneens als onderdeel van zijn stage heeft Robin op woensdag 29 mei een gespreksavond over een ethisch onderwerp verzorgd. In deze bijeenkomst ging het over de vragen rond levensbeëindiging.
- De **Jaarrekening 2012** eindigt met een positief saldo van € 3390,-. Dit overschot zal worden aangewend om het tekort van 2013 te dekken. Gemeenteleden die kennis willen nemen van de jaarrekening kunnen deze opvragen bij Frits Beeftink (e-mail f.w.beeftink@xs4all.nl)
- De **commissie Vorming & Toerusting** heeft in haar laatste vergadering teruggeblikt op het afgelopen jaar en vooruitgekeken naar het komende seizoen. De door Andries Sanders georganiseerde lezingen werden met een opkomst van tussen de vijftig en zestig goed bezocht en de reacties waren positief. Dat de gemeente zelf met gemid-

deld zo'n vijftien bezoekers veruit in de minderheid was, toont wel aan hoe moeilijk het is om activiteiten te bedenken die in eigen kring brede belangstelling trekken. Er zijn diverse ideeën voor het komende jaar, zowel voor de eigen wijkgemeentes apart als om het programma van de *Duinzichtkerk* en de *Christus Triumfatorkerk* naast elkaar te leggen. Met de *Duinzichtkerk/Vredeskapel* en *Kruispunt* is gesproken over een gezamenlijke commissie *Vorming & Toerusting* te komen. Dr. Herbert E. Wevers, binnen de PKN werkzaam als regionaal adviseur klassicale vergaderingen Zuid-Holland en woonachtig in het Haagse Benoordenhout, is bereid gevonden daar een belangrijk aandeel in te vervullen. Vanuit elke gemeente zal een afvaardiging in deze gezamenlijke commissie zitting hebben. Deze gezamenlijke commissie komt in de plaats van de separate commissies die er nu binnen de wijkkerken zijn. Het betekent dat de eigen commissie *Vorming & Toerusting* wordt opgeheven. Ruud Stiemer gaat in deze nieuwe commissie participeren..

Vanuit de eigen commissie is het verzoek gekomen om ook de beide andere wijkgemeenten van de GKO erbij te betrekken. Ruud kan, als predikant van de *Noorderkerk*, daar verslag doen van de activiteiten van deze gezamenlijke commissie en omgekeerd kan hij in deze commissie melding maken van activiteiten die in de *Noorderkerk* ontstaan.

Ook de *Pax Christikerk* zal worden gevraagd of er interesse is om met een afvaardiging in deze commissie vertegenwoordigd te zijn.

augustus 2013,
Wilma Beeftink

Bijbelleesrooster

Of je nu vaak of zo nu en dan eens een bijbelgedeelte leest, je stelt je wel eens de vraag: 'Wat zal ik vandaag eens lezen?' Het 'Bijbelleesrooster' van het Nederlands Bijbelgenootschap kan u helpen om een keuze te maken.

RS

September

zo	1	Hebreeën 13 : 1-8	ma	16	Lucas 15 : 11-32
ma	2	Hebreeën 13 : 9-24	di	17	Amos 6 : 1-7
di	3	Psalm 64	wo	18	Amos 6 : 8-14
wo	4	Genesis 24 : 1-28	do	19	Amos 7 : 1-9
do	5	Genesis 24 : 29-54a	vrij	20	Amos 7 : 10-17
vrij	6	Genesis 24 : 54b-67	za	21	Amos 8 : 1-8
za	7	Genesis 25 : 1-18	zo	22	Amos 8 : 9-14
zo	8	Amos 3 : 1-8	ma	23	Lucas 16 : 1-9
ma	9	Amos 3 : 9-4:3	di	24	Lucas 16 : 10-18
di	10	Amos 4 : 4-13	wo	25	Lucas 16 : 19-31
wo	11	Amos 5 : 1-9	do	26	Amos 9 : 1-6
do	12	Amos 5 : 10-20	vrij	27	Amos 9 : 7-15
vrij	13	Amos 5 : 21-27	za	28	1 Koningen 16 : 23 – 17 : 6
za	14	Lucas 14 : 25-35	zo	29	1 Koningen 17 : 7-24
zo	15	Lucas 15 : 1-10	ma	30	Psalm 73

Puzzel

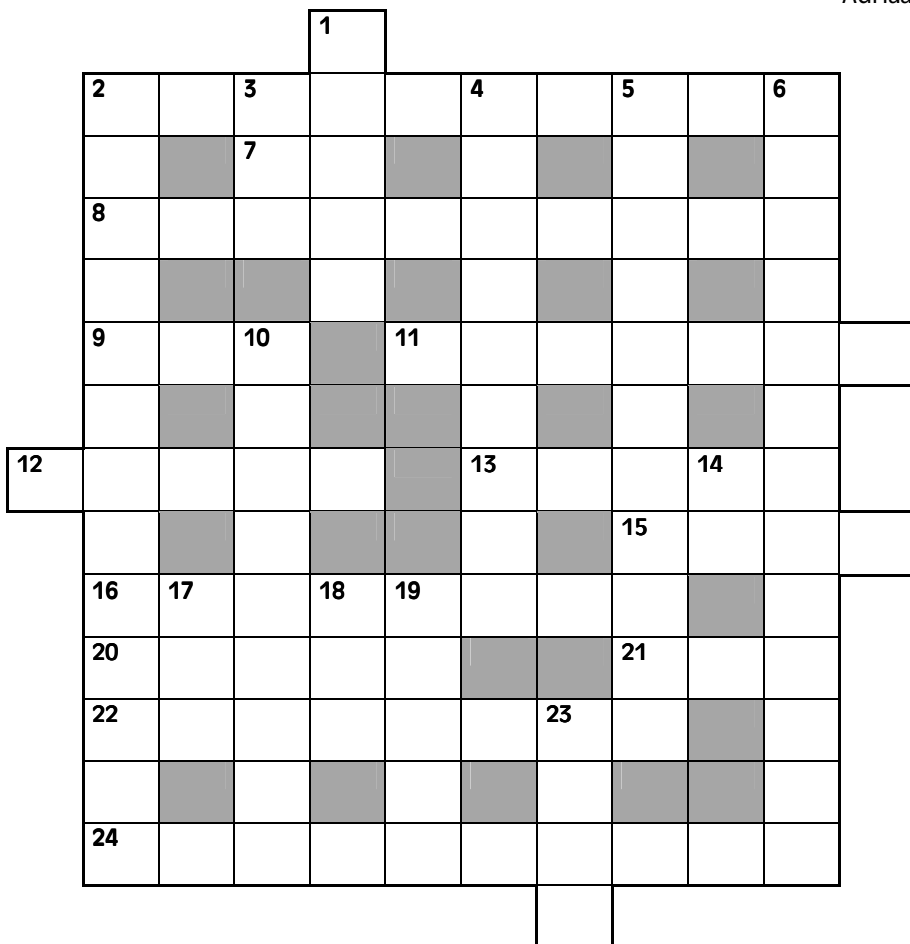
De oplossing van het vorige cryptogram:

Horizontaal: 3 hoogtevrees 8 rok 9 notenkraker 13 vena (ader, *vena poetica* = dicht-
ader) 14 escaleren 17 o.g. (opgenomen geld) 18 pij 19 Ned. 21 NEN (Nederlands nor-
menstel) 22 Spido 23 zat 24 NOS 25 stamboom 28 pi 29 leraar 30 trek 31 naftakraker

Verticaal: 1 kort 2 herkenning 3 hindernissen 4 Goelag 5 t.k.n. (ter kennismeming) 6
ver 7 strafdosier 10 klep 11 Ave 12 en 15 conclaaf 16 rijstboer 20 Edo 23 zebra 26
tram 27 mat 28 pret 30 TK (Twee Kamer)

Je moet het allemaal maar weten of je moet er maar op zien te komen! Maar soms
volgt het een uit het ander; dat is dan geluk. Dat heb je ook wel een beetje nodig bij
de volgende puzzel. In ieder geval wens ik je heldere invallen en veel plezier.

Adriaan Sala

HORIZONTAAL

- 2 inbrekers zien er beter bij, maar hebben er niettemin een hekel aan (10)
- 7 zaken doe ik samen met m'n compagnon (2)
- 8 akelig insect met nota bene een eigen sterrenbeeld (10)
- 9 verenigingen zijn vaak kleurloos, maar deze is uitgesproken roze (3)
- 11 je hebt ze in soorten en maten: tussen-, laad-, eind-, tank-, ruimte- (7)
- 12 hoe een droom een nachtmerrie wordt (5)
- 13 met een beperkte woordenschat alles blauw blauw laten (5)
- 15 juist een woonboot heeft er geen (4)
- 16 het water vliegt alle kanten op (8)
- 20 het klinkt als de nobele bomen op de Libanon, maar het heeft met Pascha te maken (5)
- 21 dat kun je tegen elke jongen zeggen, ook al heet hij geen Johan (3)
- 22 als een schrijver van geen ophouden weet, moet hij z'n verhaal soms in drieën knippen (8)
- 24 iemand met bloed- of aanverwantschap (10)

VERTICAAL

- 1 tijdperk dat bij kwaadheid soms uit de oren komt (5)
- 2 soort wandelstok voor Zeer Eerwaarde Heer (13)
- 3 1e persoon enkelvoud is onze oosterbuur (3)
- 4 nogal wiedus dat Poetin zich daaraan schuldig maakt; hij zit 'r middenin (9)
- 5 vindt vaak plaats in de avond (11)
- 6 driest figuur die het op z'n sloffen denkt af te kunnen (13)
- 10 de Romeinen zeiden bijna hetzelfde als het 'yolo' van moderne jongeren (5+4)
- 14 Haags muziekgezelschap huisvesten in enkele hokjes (2)
- 17 voorzetsel dat je met ingang van heden in plaats van 'voor', 'met' en 'in' kunt gebruiken (3)
- 18 ongeveer 1 seconde (3)
- 19 koosnaampje dat, hoe lekker ook, niet altijd goed valt (5)
- 23 alsof er een lampje gaat branden ! (4)

TANELLE
Bergshoeff
interieur

Tapijt

Gordijnen

Zonwering

Bedden

Laminaat

ERKEND
Jaarlijk
Centrale Branchevereniging Wonen

Koningin Julianalaan 150
2274JN Voorburg tel 386 87 82
www.tanelle.nl

Maison de la Forêt

Bezuidenhoutseweg 116
2594 AZ Den Haag
Tel. 070 335 5600

maandag - vrijdag: 9 - 21 u
zaterdag: alleen grote reserveringen
zondag: 17 - 21 u

Welkom bij **Maison de la Forêt**, de perfecte locatie voor een heerlijke lunch of een lekker avondje uit. Wij hebben een groot assortiment aan maaltijden, variërend van de Franse tot de Indonesische keuken. Verder proberen wij zo veel mogelijk aan uw wensen te voldoen.

Elke dag een ander driegangmenü voor € 23

Elke 2e en 4e woensdag van de maand: vernieuwd Indonesisch buffet voor €18

Huis verkopen?

De nieuwe makelaar in het Bezuidenhout

Astrid Soeters, Reinier Groenevelt en Ed Schmidt

ARE
MAKELAARS

De Eerensplein 8 Den Haag
+31 (0)70 30 40 141
www.aremakelaars.nl